

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10237

BROYT UN LIBSHAFT

Ester Rimer

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

עסטער רימער

ברוית און ליבשאפט

ע ס ט ע ר ר י מ ע ר

ברז'יט אוזן ליבשאפט

פָּאָרְוּאָרֶט אָוֹן אַיְבָּעָרְזָעַטָּע לְוָדָעָר אִין שְׁפָאָנִישָׁ

פָּוּן דָּרוּוֹן סִינְגַּרְיָה

הַלְּעֵגְלִיכְנֶת פָּוּן גַּעֲדָאַלְיוּעַ

פָּאָרְעָנְדִיקְט צֹו דְּרוּסָן אִין אַפְרִיל
טוֹזְנָמָט נִיןְן הַוְנְדָרְט זָבָן אָוֹן
זַעֲכַצִּיךְ, אִין דָעַר דְּרוֹקָעָרִי
דָעַר אַפְזָוָכְט פָּוּן יָאָסָל פְּרִירְקָעָם.

אַיִן הָאַלְמָת

ז'י'א

ווארצ'לען און פְּלִינְגָּעַן (פָּאָרוֹוָאָרֶט) — — — — —

ברז'יט און ליבשאפט

15	די בין — — — — —
16	ברוייטיקע וווערט — — — — —
18	די ערֵד — — — — —
20	ווען ס'נייט אַ רעֲגַן — — — — —
22	אַ ווַיְצַן קָרְנְדָל — — — — —
24	ברוייט — — — — —
25	הָאָרְבָּסְטִיס פָּעָלָד — — — — —
26	זָאנְגָּעַן — — — — —
28	זָומְדָּאִיךְ — — — — —
30	אַ טְרָאָפָּן טְוֵי — — — — —
32	אַיךְ בֵּין דֵיר אַזְוִיפֵיל שָׁוְלְדִיךְ וּוּלְט — — — — —
34	יאָ אָוָן נִיּוֹן — — — — —
35	אַזָּא שְׁיִינָעַ וּוּלְט — — — — —
36	סְאַיז אַוְיךְ מִינְן הָאָנְט — — — — —
37	אַיִן מִינְן גְּלוּיכָן — — — — —

די צִוְיָם

41	די צִוְיָם — — — — —
42	צִוְיָיט מִינְגָּעַ — — — — —
44	פָּוּן אַלְעָ וּוּלְטָן — — — — —
46	פְּרִיּוֹד — — — — —
48	חַיִיב אַוְיךְ דִּין קָאָפְּ מַעֲנְטִישָׁ! — — — — —
50	בְּלֹוט אַפְּנוֹ טִיר — — — — —
52	אַיִין אָוָן צְוֹאָנְצִיךְ גַּעַשְׁעַנְדְּעַטָּע וּוּגָן — — — — —
54	דוֹ זַעַט — — — — —
56	אַ קְוַבָּאָנְעָר וּוּגָלִיד — — — — —
58	צַו אַ גַּעַנְגְּרַ-בְּרוֹדָעָר — — — — —
60	אַיךְ הָאָב גַּעַזְעַן — — — — —

61	געשטאַלטן
63	עפִיטאָפִיעַם
64	אַיך וּעַל נִשְׁתַּחוּנָן
66	ראָשׁוּלָן (עפִיטאָפִיעַ)
67	געווֹים

די ערֶד

72	אַ לעֲגַעַנְדָּע
74	וּוְפֵלָל מָאֵל
75	דָּאַ אָפָּ דָּעַרָּ עַרְד
76	אַיך בֵּין אָוִיך אַ טְוִיל
78	אַיך זַעַךְ מַעֲנַטְשָׁ
80	אוּבָיך דָו וּוְילְסָט
82	די מַאְמָע
83	וּוְ אַ טְיַיר
84	סִינְדָּר פּוֹן מַאְרְגָּנוֹן
85	נַאְקְטוֹרָן
86	אַ לְוַפְּטִיקָעָ פְּלָאנְץ
88	צְוִישָׁן מַעֲנַטְשָׁן
90	מַעֲנַטְשָׁ
91	סְאַנְטִיאָגְנָרָ מַאְטִיוֹן
94	לִיבְשָׁאָפְטָט
96	יעַדְן זְוּזָאַוְפָּאָגָן
97	אַיך בֵּין מַעֲקָאנָן דָעַם גְּלָאָק
98	בָּאַ אַטְ רַעַם פְּנִיעָר
99	אוֹ מִיןָ פְּרִיד

גְּלִיכְלֻעֶבֶן שְׁפִירָוָנָג

103	גְּלִיכְלֻעֶבֶן שְׁפִירָוָנָג
104	אַ רְעַנְבּוֹיָן
106	אַהֲ חַוִּיכָן בָּאָרְגָּן
107	שְׁקִיעָן
110	די נַאְכָט

וינט

112	—	אוונטילטור פיוואוש
113	—	אייביך
114	—	פְּרִילִינְג
116	—	לעבן
118	—	גוליס
119	—	באם וואסערפֿאָל
120	—	אייביך פָּאַרְוּוֹנְדֶּעֶרט
122	—	א בויים איז ערעוו פְּרִילִינְג
123	—	באהעטעןונג —
124	—	יונגנט
125	—	ליבע
126	—	געדענקסטו?
127	—	א טרער
128	—	א בריוו
129	—	געדענקסטו?

אין ליד

133	—	אין ליד
134	—	מיין ליד
136	—	מען זאגט מיר
138	—	א ליד אין נענעוו
140	—	ニישט איזן מאָל
142	—	וואָלט אַיך
144	—	פָּוּן אַלְעַן יְידָעַר
146	—	וַוְיפָּלְקָלָאנְגָּעַן
147	—	ווען אַיך זָאָל

אַפְּאַרְזִימָעַן

וַיְתַחֲדַשׁ: 51 ,47 ,45 ,43 ,33 ,31 ,29 ,23 ,21 ,19 ,17
,95 ,93 ,89 ,87 ,81 ,79 ,73 ,71 ,57 ,55
,151 ,137 ,121 ,117 ,115 ,111 ,109 ,105
,145 ,143

ויארצלען און פְּלִינְהָן

דאַס בז' "ברויט און ליבשאָפֶט" איז אַ פראָזוקט פון אַ
לענגען דִּיכְתֻּרְישׁן אָסְמָרוֹ אַן פָּאָנטִישׁער פרָקְטִיך. כָּאַטָּשׁ עַס אֵין
אַן עֲרַשְׁטְּלִיגֶר, הָאַטָּשׁ עַס פָּוֹן דַּעַטְסָ וְעַגְנָ שְׂטוּרִיכָּן פָּוֹן אָן אַנְטָאָלָגְנִיט.
סִיאַז אָן אַפְּקְלִיבָּן פָּוֹן דַּעַטְסָ וְאַס סַעַטָּע רִימָטָהָר פָּוֹן אַנְדָּרָ
גַּזְוִיָּת אַין פָּאָרְשִׁידְעָנוּ וְשָׂוְרָנָאָלָן אַן צִיְּשָׁרִיפָּן אַן אֵין אַיִּן
שִׁיחָע נִיטְפָּאָרְעָנוּטְלָעְכָּטָה הַעֲפָטָן, זִוְנָט פָּאָזְיָעָהָהָר גַּעַשְׁלָאָטָן
וְאַרְצָלָעָן אַין אַיִּד בְּלוֹט אַן שְׁפָרָאָז.

נִיט וּוִיכְתִּיךְ אַיִּז צַיְּדָעָה אַפְּשָׁנִיט וְאַס דָּאַס בז' נַעַמְתָּ
אַרְוָם אַיִּז אַלְאַגְּנָעָר אַדְעָר קוֹרְצָעָר. וּנְיַעַל נִיט דַּעַרְטָעָס פָּוֹן
דִּיכְתֻּרְישׁנָר אַוְיסְפּוֹרָעָמוֹג וְעוֹרָתָה דָּא אַרְוִיסְגָּעְבָּרָאָכָּט, נָאָר דִּי
אַבְּסָאָלָוָטָה בְּאַדְעָרְפָּעָנִישׁ צַו קְומָחָן צָוָם אַוְיסְדָּרָוָק פָּוֹן אַס סְעַנְתִּיָּ
טִיוּוּעָר נַעַשְׁאָמָּה, וְאַס לְעַבְתָּ אַין עַנְנָ צְחַזְמָעָנוּבוֹד מִיטָּדָעָר
וּוְעַלְתָּ אַן מִיטָּן מַעֲנְשָׁנָה.

דַּעַרְמָוִת וְעוֹרָת בְּעַכְיָין גַּזְאָגָט, אַז סַעַטָּע רִימָטָהָר דִּיכְתָּנוֹג
אַיִּז נִיט קִיְּין אַינְטִימִיסְטִיעָשׁ, אַז אַיִּז זִיךְ פְּקוֹשָׁלָאָסְטָעָנָה. אַזְּאָפָּעָן אַיִּז
אַגְּגָוָה, אַוְיַיְז דַּעַרְפּוֹנָדָעָטָלָעָר כָּאַרְקְטָעָרְשָׁטְרִיךְ פָּוֹן דִּי
אַגְּדָעָרָע דִּיכְתֻּרְנָס, וְאַס דִּי יִדְיָשָׁע לִיטְעָרָאָרִישׁ וְוְעַלְתָּ פָּאָרָמָגָט.
עַפְּשָׁעָר נַעַמְתָּ זִיךְ עַס דַּעַרְפּוֹן, וְאַס דִּי הִיטְסָטָאָרִישׁ טְרָאָגָנִיעָר פָּוֹן
אוֹנְדָּזָעָר פָּאָלָק בְּאַזְוִירָקְטָה דִּי יִדְיָשָׁע פְּרוֹוִי, וְאַס זָוְכָט זִיךְ אַוְיִסְ
צָוְדָרִיקָן לִיטְעָרָאָרִישׁ, אַיבְּעַרְצָוּפָאָגָנָה דִּי עַגְנָע דָּאָלָעָן אַמְּעָס פָּוֹן
אַיְנְדוֹיְזָעָלָעָט אַיבְּעַרְלָעְבָּוָגָנָה אַזְּאָרְיִינְנוֹאָרָפָּן אַין דַּעַם
שְׂטוֹרָאָס פָּוֹן דִּי קָאָלְקָטְיוּוֹעָ אַגְּגָסָטָן אַזְּאָרְיִינְנוֹאָרָפָּן אַין סַעַטָּע
רִימָטָהָר פָּאָזְיָעָהָר פִּילָּט זִיךְ אַז דְּרִינְגָּלָעָן לִיְּדָוָשָׁאָפֶט צַו זָגָן אַז

שטעוועסן; צו טילן אירען געפילן מיט אונדערט און אַינְזָאָפּן אין זיך די דראָט און האָפּעָנָנוֹגָעָן פֿון די אַרוֹמִיךְעַן. אַפְּיַלְעַ אֵין דער עכט לִירִישָׁנָר פָּאָנָחָע — דָּאָרֶת וּזְיִי בְּרַעֲנָגָט אַרוֹיס אֵין אַיְן. טִימָע אַבָּעָר גְּרוֹנוֹטִיקָע סְעַנְטִיחָעָנְטָאָלָע סִיטָּוָאָצְּיעַ, אַדְעָר וּוּן זַי נְעַמְת אַוּף דִּיכְטָעָרִישׁ אַגְּנוֹזְדִּיעָן נְאַטוֹרְ-פִּיזָּאָזְשׁ — זַוְכָּט זַי אָנוֹ אַונְדָּעָקָט די אַנוֹנוֹנָהָיַט פֿון אַונְדָּרָעָן, די נְאַונְטִיקִיָּט פֿוֹנוּעָן טִימָעָנְטָשׁ קָעְדִּי זַיְךְ צוֹ טִילְן מִיט אַיְס אָנוֹ פָּאָרָאַלְגָּעָמִינָהָרָן די פֻּרְזָעָנוֹלָעָכָע אַיבָּעָרָלָעָבוֹנָג.

דער צַיְל, וְאָס נְסָטָעָר רִימָעָר הַאָט אַנְגָּזִיכְּנָט פָּאָר אַיְרָפְּאָזְעִיעַ, שְׁפִּיגְלָט זַיְךְ אַפְּ אֵין דער פָּאָרָעָט. טָאָקָע דּוֹרְפָּאָר, וְאָס זַוְכָּט צוֹ זַיְנוֹ קָאָטָנוֹנִיקָּאָטִיעַ אָנוֹ וּוְיִל אֵז מַעַן זַאְל זַי פָּאָרָשְׂטִינוֹן, טִיְּדִיט זַי אַוִּיס די אַידְיִישָׁע אָנוֹ שְׁפָרָאַכְלָעָכָע פָּאָרָשָׂלָאָסְנִיקִיַּט, אָנוֹ שְׁלִיבִּיפְּט אַוִּיס מִיּוֹפְּלָד דַּעַם פְּעוֹז בֵּיזְיַר וּוּרְעַט הַעֲכָסָט פְּלִיסִיק אָנוֹ דּוֹרְכוֹזִיכְּטִיק. אָט די קָלוֹיְמָרְשָׁטָע פָּאָשְׁטָעָט, וְאָס אַיְז גָּאָרְנִישָׁט קִיְּין לִיכְטָע — וּוְאָרָעָם סִיאִיז די אַיְנְפָאָקִיַּט פֿון בְּרוּיט אָנוֹ פְּיִיגָּל, וּוְלְכָעָן וּוְעָרוֹן אַזְוִי אַפְּט אַרוֹיס גָּעָבָרָאָכָט אֵין די לִיזְעָר, וְאֵן אַיְנְסְפִּירְרְנוֹדִיקָע לִיְּטָמָאָטִיוו — פָּאָסָט זַיְךְ האָרְמָאָנוֹשָׁ אָרְיִינוֹ אֵין דער סְוּבְּטָעָנָר מַעְטָאָפָּאָר אָנוֹ אַיְן שָׁאָרְפּוֹזִינִיקָו גַּעַגְעָן, וּוְלְכָעָן די דִּיכְטָעָרָן בְּרַעֲנָגָט אַרוֹיס.

עַסְטָעָר רִימָעָר דּוֹרְלָאָנָגָט אָנוֹנְדוֹזְזַאְזַא אַפְּט אַפְּלָע זְשָׁמָנָעָיַט עַרְדִּישָׁע וּוְאַרְצָלָעָן אָנוֹ הַיְּמָלִישָׁע פְּלִיגְלָעָן, וְאָס גִּיבָּן צוֹ שִׁינְקִיַּט אָנוֹ כָּאַכְמָע דַּעַם יְזִישָׁן דִּיכְטָעָרִישָׁן אַוְיִצְעָן.

רוֹוֹן סִינְגִּי

ברזיל אונ ליבש אפט

די בין

ב'חאָב פֿאַרְקּוֹכֶט מִיד אָפֶן אֲבִין אַיִן פְּלִין,
אוויי קליין, רידעווודיק, אָגָלְדָן קָעְפָּעָלָע אַיִן גָּלִין.
אוון אָפֶן מֵינַן צוֹנָג אָזִיסְקִיִּיט כ'חָאָב דָּעְרְפִּילֶט פָּוּן חָאָנִיק.
אוון כ'בִּין מַעֲקָאנָג גָּלִיבִּיךְ די בִּין וְאַסְטָמָקָה אָזִיסְקִיִּיט
אוון וּוּעָן זַי קָוְמָט נָאָר אָזֶן אַנְטָקָעָגָנוּ גָּלִיבִּיךְ אָזִיסְקִיִּיט
מַעַן דָּעְרְפִּילֶט אָפֶן גּוּמָעָן.
קָאָן אַיִךְ, — אָזֶן מַעֲנְטִישׁ מִיטָּה אַלְעָן מַיְינָעָן בּוֹשִׁים —
מִיטָּה אָטֶן דָּעְרְזִיסְקִיִּיט אוּיךְ אַנְטָקָעָגָנוּמָעָן?

ברויטיקע ווערט

ס' ווערט א ליד נישט אלעלמאָל אַזּוֹי
גבּוּרִין גְּרִינְגּ מֵיטּ לִיכְבּוּט גַּעֲמִיטּ,
וּוְאַפּ אַ בְּלוּם אַ טְרָאָפּן טּוּי,
וּוְאַפּ דִּי בִּימְעָרּ פְּרִילְינְגּ-צְוּוּיּוּת

אוֹן פְּלִיטּ אַרוּם מֵיטּ גְּרִינְגּ גַּעֲשׂוּעַבּ,
וּוְאַשְׁוֹאָלֶבּ אַפּ בִּימְעָרּ-צְוּוּיּוּנּוּ,
נָאָרּ סְ'אַיזּ טִיףּ אַיְן הָאָרֶץ פְּאָרוּעָכּוּטּ
אוֹן קּוּמְטּ אַוִּיפּ פֿוּן שְׁוּעָרּן שְׁוּגִינּוּ.

נָאָרּ דְּעַרְצִיּוֹן קָאנְנוּן בְּלוּמָעָן,
צְוּמָאָל נִישְׁטּ גְּרִינְגּ אַוְיךּ פְּאָלָן טְוִיעָן,
וּוְעַן נָאָךּ וּוּאָסְעָרּ לְעַבְצַת דָּעַרּ גַּוּמָעָן,
אוֹן דִּי הִימְלָעָן וּוּנִיטּעָן בְּלוּיּוּן.

אוֹן עַם מוֹ אַוִּיךּ פְּרִילְינְגּ-צְוּוּיּוּת
שְׁוּעָרּן וּוּנִטְעָרּ אַיְכְּבָּרְקָוּמָעָן.
וּוְיִם אֵיךּ כְּמוֹזּ וִיךּ צּוּ מְיַין לִידּ
דָּעַרְגָּרָאָבּן וּוְצּוּ מְיַפּּן בְּרוּנָעָם.

אוֹן וּוְעַן בְּזַעַם דִּי טִיפּוּ שְׁנִינְטוּן
פֿוּן אַקְעָרּ אַפּ דָּעַרּ שְׁוֹאָרְצָעָרּ עַרְדּ,
וּוְאַלְטּ אֵיךּ מְעֻרְעָרּ נָאָךּ גַּעֲלִיטּוּן
אוֹ בְּרוּטּ מְיַין לִידּ זָאָל זְיַין דִּי וּוּעָרטּ.

דען הימל פְּרוֹזֹוֹת אָוִסֶּם דֵי עַרְהַ.
מייט זִינְגַּע שְׁטוֹרָעָמֶט,
אוֹן דֵי עַרְד נַעֲמַט אִים אַיְזַן
מייט אוּר גּוֹטְסְקִיַּט.

די ערְד

די ערְד וואם מיר טרעטען מיט די פים,
די זעלבע ערְד זי איז אמאמע,
ז' מאכט דאם לעבן צוקער-זים,
ז' וויתיקט גלייך מיט אונדו צוזאמען.

ז' שטוייט מיט אונדו גלייך אין געראנגל
ערעוו ליכטיקון אנטפלעken,
ווײים אין קערנדלעך פון זאגגען
כשיעעם ברויטיקע דערוואען.

גיט זיך אפ מיט פרײיד דעם שניטער
אוזיפיל זונגען איביגעפאנגען,
ווײים זי או ס'אייז דא אונ איקער
איןעם פאלן פון די זאגגען.

טראנט זי אונדווער טראט מיט פרייה,
ווערט פון אונדווער שווים נישט שייקער.
ס'אייז דא א ליכטיקער באשוייד
מענטש אונ ערְד איז לעבננס-אייקער.

א פְּרִילִינְגְּדִיקָעֶר רַעֲנָן
פְּאַלְט אָפֶן דָּעֵר עַרְד
וֹוי אָמָמָעָם פְּרִיְדִּיקָע טַרְעָר
וּוְאָם קָאָנוּ נָאָר גַּעֲבּוּרָן גַּלְיָק.

ווען סגייט א רענן

ニישט אײַינמאָל ווען סגִּיט אָ רָעַנְן
כ'זֹאַלְטַ אָזֶוַי מֵיט אִים גַּעֲגָנְגָעָן,
אַיבָּעַר גַּרְיָנָע שְׁטִילָע וְעַגָּן
אַנְטְּרִינְקָעָן מֵיט לְעַבָּן זַאנְגָּעָן.

און מיט קילע טראפֿנס-לייפֿן
כ'זֹאַלְטַ גַּעֲקוֹשָׂת צַיעַדְן קָעָרָן,
און מיט אָ נָגָן זִיךְ צַעְוִיפָּן,
יעַדְעָם גַּרְעָזָל מִיךְ הָעָרָן.

כ'זֹאַלְטַ זַאנְן יַעֲדָעַר טְרָאָפָּן קָלָאָרָן
אוֹ מִיר קָוְמָעָן אָוִוָּף מֵיט בְּרוּוּט,
כ'זֹאַלְטַ דְּעַרְתְּרָוְנְקָעָן יַעֲדָעַר דָּאָרָן,
וּוְאָם לְוַיְעַרְתַּ דָּאָ מֵיט קָאָלְטָן טְוִוָּט.

אוֹבָּב בְּאָגְלִיְּטָן כְּיוֹוֵיל אָ רָעַנְן,
אַיבָּעַר פֻּלְדָּעַר פּוֹלָע זַאנְגָּעָן,
אוֹזְוּ "קָלָאָרָעַר זַוְּגָעָן" מִין פָּאָרְמָעָן,
כְּיוֹוֵיל נִישְׁטָן גַּיְינָאָבָּי גַּעֲגָנְגָעָן.

קָאַלְזָמָן דָעֵר מַעֲנְטִישׁ
מוֹו פָּן זְיַן הַאֲנָט
מַאֲכָן אַ פַּוִּסְט —
איּוֹ עָר נִישְׁטַ פַּרְנִי.

א ווייצן-קערנדל

כ'האָב א ווייצן קערנדל צעביסן אין פעלד,
געוּוואָלט דערגראָבן זיך צום טאמ פון ברויט,
ס'האָט אַנטְפְּלָעַקְט זיך מיר די וועלט,
אוֹסְגֶּעָשְׁיוֹלְט זיך ווי אָן אַרְבָּעָם פון זיין שויט.

און איך אליען ווי כ'יוּוָלְט גָּאָר ווערָן
איינְס מיט זאנְג מיט פְּלָאנְץ.
ס'האָט דער ברויטיק-זִיםְעָר קערָן
צַו דַעַם אַלְעָם מִיךְ פָּאָרְגָּאנְצָט.

ווער מיט פּוַיְסְט זַיְנְגָר זיך גְּרוּסְט,
בְּאַפְּאַנְצְּעַרְט זיך מיט שאָלוֹן חָאָרטְעַ,
פִּילְט נִישְׁט ווי דָּאָם לְעֵבָן בְּרוּזְט,
זַיְנְן חָאָרְץ אַיְדָעָר אַפְּאַרְדָּאָרְטְּרַ,

וְאֵל אַ בְּיִם טָאָן זַיְמָן קָעָרָן
און דָּעַרְפְּלִין טָאָם פָּוּן בְּרוּיט
וּוְעַט אַלְיָעָן אַיךְ פֿרְיִיעָר וְעָרָן,
און אַנְצְּיָעָן — לְעַכְנָסָהוּיט.

נישט שולדיך איז די ער
וואם אוימגעטראן האט א דארן,
נישט פערליירן האט זי די ווערט
ニישט קעגן איר איז אונדזער נארן.

נישט די זון איז שולדיך
וואם האט אים געגעבן גלאנגן,
נאר מיר אלין וואם געדולדיך
געלאזט דעם דארן גאנן.

ברוית

איך וויל דאם ברוית אָפַּ מִינֵן פְּרִידְלָעֶן טִישׁ
וואָל שְׁמַעַקְּן ווֹי דַּי זְאַנְגָּעַן אַיִן פֿעַלַּה,
וואָל בְּרוּין זְיַין זְאַפְטִיךְ אָוֹן זִים
מייט פְּרִידְיקָעֶר זְעַט פֿוֹן דַעַר ווּוְלַט.

כִּיאָל דַעֲרְפִּילְן זְיַין זְעַטְיִיךְ טָאַם
אָפַּ מִינֵן גְּמוּעַן אָוֹן שְׁאַרְפַּ פֿוֹן דַי צִיַּן,
ニישט צום שטילן דעם הונגער אַזְוִי סְטָאַם,
נָאָר ווּסְמַן אָז אַיְךְ עַם נִישְׁתָּאַלְיַין.

סְקָאָן אַוִיךְ אַ בְּרוּיט טָוָן אַ רִיֵּיד
וועגן פְּאַשְׁעַטְעַ זְאַכְּן אַזְוִי קְלָאָר,
וועגן שניט, וועגן פְּוַיְעַרְשָׁעַרְ פְּרִידְ
וועגן לִיכְטִיקָעֶר, זְנוּקָעֶר ווָאָר.

אַ רִיְפְּטָלְ: אַ גָּאַלְדָעַנְעָר זְאַנְגַּן,
דָּאַם מַעֲסָר — אַ קָּאַסְעַ צֻמְשָׁנִיט,
מייט שְׁטָאַלְיַיךְ זְוִילְבָּר-גַּעֲקָלְאָנְגַּן,
מייט שְׁעַפְעַ פֿוֹן פְּרִידְיִיךְ לִיד.

אוֹן אָפַּ פְּרִידְלָעֶן טִישׁ אוּפְגַּעַתְעַלְט
מִיר בְּרַעֲנְגָעַן אַ גְּרוּם פֿוֹן דַעַם מַעֲנְטִישׁ,
וּוְאָם הַאָט שְׂוִ依ִסְיַיךְ גַּעֲקָעָרְטַדְטַ דָּאַם פֿעַלַּה
אוֹן מייט לִיבְשָׁאַפְטַדְטַ דָּאַם בְּרוּיט מִיר גַּעֲבַעַנְטַשְׁטַ

הארבסטיק פעלַד

געלע שיין אָפַח הארבסטיק פעלַד
שטעטלקלעם צום הייל שטארצן,
האָבן מיר מײַן בליך פֿאָרְשְׁטְּעַלְט
אוֹן פֿאָרְקְּלָעֵם בִּזְן צום האָרְצָן.

די ערְד צערונצְלַט צעריסְן אַיז
צעישטָאָבן האָבן זאגנְגָעַן זַי בִּזְן ווַיִּתְּקַחַ.
נאָר ס'אַיז אַט דָעַר ווַיִּאָיר זַיְם,
נאָר ס'אַיז אַט דָאַם לְיִידַן נַיְיטַק.

טרָאָגֶט די ערְד צַיעְדָּעַם בְּלָעוֹלְדַן,
פֿאָרְהַיְילַן זַאֲלַע עַמְּ אָיר דָעַר ווּנְגַטַּ.
טוֹלְיַעַט אַ פֿאָרְיַאָסְעַמַּט גְּרוּעַלְדַן,
צום האָרְצָן זַי אַ מַאְמַעַ אַ קִינְדַן.

פִּיקְט אַ פּוֹיגֵל זַיְךְ אַ קְעָרָן
הַאָפְמַלְט זַיְךְ מִיטַּ דִינְעַ טְרִיטַן.
אוֹן אַיךְ חָעָר: די ערְד, כְּזֹאָלְטַ שְׂוּעָרַן
זַי זַיְנְגַטְן צום לעַבְנַן שְׂוִין אָיר לִידַן:

איַצְטָעַר לִיגְ אַיךְ נַאֲרַ אַ מִידַע
נאָר אַ פּוֹלְעַ מִיטַּ זַוְגַּעַן-שְׁבַיַּן.
וּאָקְסַן וּוּלְעַן זַאגְגַּעַן ווַיְדַעַר
וּוּאַם גְּעוּוֹעַן וּוּעַט ווַיְדַעַר זַיְן.

זאנגען

זאנגען גאלדענע פאשעט זאנגען
האָכָּן זיך צעכוואַליעט אַין מײַן געמייט.
וואֹ פון טויזנטער גָּלְעָכָּר מִיט זִילְבָּעָר-קָלְאָנְגָּעָן,
אייז אויפֿגעָאנְגָּעָן אַין מֵיר אַ לִיד.

אַ לִיד פון ברוּיט אייז אויפֿגעָאנְגָּעָן
פָּון אַ קְלִינְיָעָם זִיסְן קָעָרָן,
אוֹ אַלְעָ לִיכְטִיקָעָ פָּאָרְלָאָנְגָּעָן
הָאָט אַ זָּנָג אַין זיך „פָּאָרְקָעָרְנָט“.

אַוְן דָּא וּוְיָוָאָלָט אַ זָּנָג זיך מֵיר פָּאָרְטְּרוּיָעָן
צִיטָּעָרֶט מִיט זִין גָּוָף דָּעַם דִּינְעָם:
זָעַמֶּט דָּעַם הַוְּמָל לִיכְטִיק בְּלוּיְעָן?
אייך וּוְיל רֹו אַין אִים גַּעֲפִינְגָּעָן.

ראָכָּן וּוְילָן דֵּי זָוָן פָּאָרְשְׁטָעָלָן
אַוְן אַוְיְסְלָעָשָׂן לִיכְטִיק פָּון שְׁטָעָרָן.
וּוְעָר וּוְעָטָּה קָעָן בֵּין זיך שְׁטָעָלָן
אַוְן פָּאָרְהַיְּטָן זִיסְן קָעָרָן?

איין מײַן בְּלוּט דָּאָם זָנְגָּל הָאָמְעָרָת:
„דוֹ בִּיסְט זַיְעָר, דוֹ בִּיסְט שְׁנִיתְעָר,
אייך בֵּין נָאָר צָוּ דִיר פָּאָרְקָלָאָמְעָרָת —
נָאָר דוֹ קָעָנְסָט דָּאָם בְּרוּיט פָּאָרְהַיְּטָן.“

צאפלט אויף מײַן האָרֶץ צוֹהָמָעָן
מייטָן זאנְגִּיק-דיְנָעָם טְרוּיעָר.
כ'זווים ווֹאָס קָעָרָן אֵיז — כ'בִּין אַ מָּטָע —
איַךְ ווּעָל פָּאָרְטְּרִיבָּן יַעֲדָן לְוַיָּעָר.

פְּרִיעִי ווּלְעָן פָּעָלְדָּעָר זָאנְגָּעָן ווַיָּנָן
קְוִינָעָר ווּעָט דֵּי זָוָן פָּאָרְשְׁטָעָלָן,
אוֹיְפְּגִינִּין ווּעָט פָּוָן בְּרוּוּת אַ נִּיגָּן —
איַן אַ מָּאָרְגָּן לְיִכְטִיק-הָעָלָן.

זומערדייך

זומערדייך שטיויט דער מאָן אַין בלענדיקון פֿלאַצְטֶער
אַ פֿולָעֶר, אַ רִזְקָעֶר שטיויט זִיךְר אַ זָּצְטֶער,
טראָגֶט יַעֲדָן אַנטְקָעָן זִיְּן צִיטְטִיקָעֶר פֿרוֹכֶט —
עם דָּאָכֶט זִיךְר עַר בְּעֵת: פֿאַרְזּוֹכֶט, פֿאַרְזּוֹכֶט.

עם צַעַטְרָאָגָן ווַיְנַטְּן רִיבְכָּעָם גַּעַשְׁמַאַקָּעָ
פֿוֹן שְׁעַפְּעָ, פֿוֹן שְׁנִיְּטָ, פֿוֹן בְּרוּיטָ פֿרִישָׁ-גַּעַבָּאָקָן
עם שלָאָגָט מִיטָּ פֿרִידָ פֿוֹן מַאְמָעָ ערְד —
פֿוֹן זִיְּן, פֿוֹן גַּעַבְּוִירָן, פֿוֹן פֿלִיכָּט אָן ווּרְטָ.

שְׁטִיעָן דִּי בִּימְעָר אַין זְנוּקָעֶר שִׁינְן,
זַיְּהַאָבָּן קִיְּן מְוִירָעֶ פֿאָרָ וּוּלְקָן פֿאַרְגְּנִינָן,
זַיְּהַ פִּילְן דִּי גּוּוּרָעֶ פֿוֹן וּוּאַרְצָל אָן שְׁטָאָם —
סְ'וּעָט נִשְׁתְּמַט בָּאָוְגָן אַ סְוִינָעֶ זַיְּהַ שְׁטָאָם.

פֿוֹן זַיְּעָר שְׁטָאָמִיקִיָּת ווּרְטָה מִיר אַזְוִי גּוֹט
עַם רִיזְלָט וּזְשִׁיוּוּעָצָע אַוְיךְ אַין מִיר דָאָם בְּלוֹט.
אַין גְּרִינְקִיָּת פֿוֹן בִּימְעָר אַין זְנוּקָעֶר שִׁינְן —
מִיטָּ לִיבָּ אָן מִיטָּ לְעָבָן אַיךְ גַּלְדָּעָר מִיךְ אַין.

א טראָפַן טוֹי
אוֹ דֵי בענְקַשְׁגַּפֶּט
פָּנִים חִימָל צָוּ דָעֵר עֲרֵד.
דָעֵר חִימָל שִׁיקָּט אַיִם אַרְאָפַּ
אוֹ עָר זָאָל אַבְּינְאַטְּמַעְמַעְן
די לְוַפְּטַ פָּנִים דָעֵר עֲרֵד
אוֹ קְרַמְעָן צָוּ אַיִם וּוְידַעַר.

א טראפּן טוי

אָפּ אַ קְלִיינעַם טְרָאָפּן טְוֵי,
וּוְאַם אַיְזָה גְּעַלְעָנָן קְלָאָר זִיךְ אָפּ אַ בְּלָעָטָל.
הָאָבּ אַיְךְ פְּאָרְקוֹקְטּ זִיךְ גְּלָאָטּ אָזְוֵי —
אוֹן נִישְׁתְּגַעֲקָאנְטּ מְבִין בְּלִיקּ אַנוּעָטָן.

מִיטּ אָזְוִיפְּילּ וּוְגַעַז-שְׁבִין זִיךְ אַנְגַעַנְאָסָן
אוֹ סְ'וָאָלָטּ אַ בְּעַכְעָרּ נִישְׁתְּגַעֲקָאנְטּ פְּאָרְנוּמָעָן.
אוֹן דָעָרוּעָן הָאָבּ אַיְךְ יְעַנְעַ מְאָסָן,
וּוְאַם מִיטּן הָאָרֶצְן נָאָר מְעוֹן קָאָן בְּאַנְעָמָעָן.

דעם מענטשנים לעבן
אייז אָ פרויכטיקער בוים,
אויב זיין האָרֶץ
פלט אָ צוועיטנס
האָראָצְקָלָאָפ.

איך בין דיר איזויפיל שולדיך ווועלט

פָאָר דַעַם הִימְלָ וּוְאָם הַאֲסָט צָוְקָאָפָנָס מֵיר צָעהָלָט,
פָאָר דַעַם גְרִינָס וּוְאָם שְׁפְרִיְתָסְטָ צֹו מִינְגָע פִים,
פָאָר דַעַם בְרוּיט וּוְאָם אַיְזָן גּוּמָעָן זִים.

פָאָר דַעַר זָוָן וּוְאָם גַּלְדִּיקָט אַיְזָן טָאג מִיט שְׁטְרָאָלָן,
פָאָר דַי טִיכָּן פָאָר דַי קְוָאָלָן,
פָאָר דַי וּוּלְדָעָר מִיט פִּינְגְּלָשָׁע גּוֹזָאנְגָעָן,
פָאָר דַי פֻּלְדָעָר מִיט זָעָט אַוְיפְּגָעָאנְגָעָן.

פָאָר דַעַם מְעַנְטָשׁ וּוְאָם קּוֹמֶט מֵיר אָפָ וּוּעָנָן
מִיט אָגְטָמָאָרָגָן אָפָ דַי לִיפָן אַנְטָקָעָגָן.
דָעַרְפָאָר אַיְזָן מִין הָאָרֶץ פָאָר לִיבְשָׁאָפָט אָפָן,
דָעַרְפָאָר בְרוּיזָט אַיְן מֵיר אָיָם בִּיטָאָכָן.

דעָר יָא אָוָן דַעָר נִיּוֹן,
זַיְינְגָן נִישְׁטָט קִין פָּאנִיבָט,
אוֹיבָדַעַר מַעֲנְטָש
זַוִּימָס וּזְאוֹזִי מַיִט זַיִ אַנְצְּהָגִין.
מַיִט זַיִ אַומְצָגִין.

יא און ניין

יא און ניין ווי צוילינג-שווערטער
נייען — אמאָל דער יא פֿאַרְוִוִּים אמאָל דער ניין.
דער ניין פֿאַרְהִיט דעם יא פֿוֹן לענטער —
אונַ דער יא דעם ניין פֿוֹן וועוֹן קלײַן.

גִּוִּיט דָּעֵר יָא מִיטָּן נִיְּן אָפָּן אָקְמָל,
אוַיסְגָּעָלְיִיכְטַּ מִיט אָפָּעָנָע אָוִינְגְּ;
אָפָּ פֿעַלְדָּעֵר זָאנְגָּעַן צַיְתִּיקָּן וּוְאָקְטָן
ניִין — פֿאַרְ דָּעֵם דָּאָרֶן, יָא! — פֿאַרְ דָּעֵם בְּרוּוִיטִיקָּן גְּלִיבָּן.

ניִין! פֿאַר הָאַכְנָאָעָדִיקָּן יָא פֿוֹן אַ בְּלִינְדָּן,
יאָ! — פֿאַר דָּעֵם לִיכְטִיקָּן זָוְנִיקָּן שְׁטִיבִּיגָּן,
יאָ! — פֿאַרְן נִיְּן וּוְאָסָּ לְאֹזֶט זִיךְ נִישְׁתְּ בְּינְדָּן,
ניִין! — פֿאַרְן יָא וּוְאָסָּ וּוְאָרגְטָן זִיךְ מִיט שְׁוּוִיכָּן.

אוֹן יָא! — פֿאַר אַ לְעָבָן פֿוֹן לִיכְטִיקָּן שָׁאָפָּן,
אונַ נִיְּן! — פֿאַר דִּי שְׁעַנְדָּעֵר פֿוֹן מְעַנְטְּשָׁלָעָבָן וּוּעָרט
יאָ! — פֿאַר דִּי הָעֲנָטָן וּוְאָסָּ בְּוּעָן אָונַ הָאָפָּן —
אונַ נִיְּן! פֿאַר אַ חִימָל אָן יָא צָו דָעֵר עָרָד.

אָזָא שִׁינְעַ וּוּלְטַ

אָזָא שִׁינְעַ וּוּלְטַ גַּבָּאָרֶן
הָאָט דָּעַם מַעֲנְטְשָׁנֶם גַּיִסְטַּ אָוֹן וּוַילָּן,
פָּאָר דָּעַם לְעֵבָן פָּאָר דָּעַם וּוַאוֹן —
פָּאָר דָּעַם לִיְדַּ דָּעַם צָאָרָטָן, שְׂטִילָן.

פָּאָר דָּעַם לִיכְתַּ אַיְן אַלְעַ שְׂוִיבָן,
פָּאָר דִּי הַיְמָעָן פּוֹל מִיטַּ פְּרִיּוֹן,
פָּאָר אַ פְּרִיִּי צְעַהַעַלְטָן גְּלוּבָן —
פָּאָר דָּעַר קַאְלָעָם וּוַיְסַן קְלִיּוֹן.

פָּאָר דִּי קִינְדָּעָרָם שְׁמִיּוֹבָל זִיםָּן,
פָּאָר דָּעַר מַאֲמָעָם הַעֲלָן בְּלִיקָּן,
פָּאָר אַ רְזִיק זָאתָן בִּיסָּן,
פָּאָר דָּעַר פְּרִיעַנְטְּשָׁאָפָּט אַוִּיךְ אַ בְּרִיךְ.

אוֹן מִיטַּ גְּלוּבָן זַי בְּאַפְּאָנָט,
נִישְׁתַּ גַּעֲקָאָרְגָּט זַיְן אַיְגָן בְּלָוָט,
אַיְצָטָעָר שְׁטִיּוֹת זַי דָּא אוֹן מַאֲנָט:
הָיִת מִיךְ, שִׁין מִיךְ מִיטַּ דִּין מַוָּט.

ס'אייז אויך מײַן האנט

עם פֿאָרבענְקָט זיך נישט איזין מֶאל אַ שטעכִיכָון דָּאָרְזָן
צָו ווֹאָקְסָן אֵין פֿעלְדָּ צָוִישָׁן גַּאלְדָּעָנָע זָאנְגָּעָן.
צָו ווֹעֲרָן גַּעֲמָלָן אֵין בְּרוּתִיכָון קָאָרְזָן.—
אוֹן צָום מַעֲנְטָשְׁלָעָבָן גַּומְעָן דָּעְלָאָנָגָעָן.

דָּאָךְ קָאָזְן זִיךְ מִיט זָאנְגָּעָן נִישְׁטָמָן אַ שְׂמָחָה
בָּאָטְשָׁה דַּי זַעֲלְבִּיקָעָן עָרְדָּ עַם טְרָאָגָט יוֹי אֵין גַּעַרְטָמָן;
עַם ווֹאָקְסָט אָפְּ דָּעָם ווֹילְדָּגְרָאָזָן דָּעְרָ מַעֲנְטָשְׁלָעָבָרָ צָאָרָן—
אוֹן אָפְּ זָאנְגָּעָן דַּי לִיבְשָׁאָפָט מִיט בְּרוּתָן זַי יְעָרָט.

דָּאָם לְעָבָן אִיזְוִיְשָׁן אוֹן בְּרוּתָן זָיסְצָום עַמָּן,
דָּעְרָ דָּאָרְזָן ווֹעֲטָט קִינְמָאָל נִישְׁטָמָן ווֹעֲרָן קִינְיָן בְּרוּתָן!
זִיְּן שְׁטִיעָכִיקִיָּט ווֹעֲטָט עַר קִינְמָאָל פָּאוֹרְגָּעָם—
עַר שְׁטִיעָטָמָט מִיט זִיְּן לְעָבָן אוֹן לוֹיעָרָט מִיט טְוִוָּט.

ס'אייז אויך מײַן האנט צָום רְבִיסָן בְּאַשְׁעָרָת
דָּעָם דָּאָרְזָן, בָּאָטְשָׁה כְּפִילָן — אִיךְ גַּי אָפְּ אֵין בְּלָוֶט.
אָכָבָר כִּיזְוִיִּים: פָּוֹן יְעָדָן טְרָאָפָן ווָאָס סְ'אָפָט אֵין דַי עָרְדָן—
וּוְעָלָן זָאנְגָּעָן אָוִיפְּגָנִין צְיִיטָק אֵין גּוֹט.

אין מײַן גָּלוֹבָן

כ'זווים מײַן ליעבען ווערטט מיט זאָרגֶן אַמְּלָאָל בְּאַלְאָדָן,
וּוי דֵי נָסָם מִיט אֲשָׁלָעֶכָּץ גַּעֲקָאָרְבָּט אָנוּ חָרְטָמָן,
אַכְּבָּר אַיךְ פִּיל דֵי זִיסְקִיָּת פָּוּן אֲרִיפָּפָן יָאָדָה,
וּזְאָם אַיזְׂוּ דָּעָרוֹוִינְיָל אַיזְׂוּ הָאָרְטָעָר שָׁאָל פָּאָרְשָׁפָּאָרָט.

ס'אַיזְׂוּ דֵי הָאָרְטָעָר שָׁאָל דָּעָם יָאָדָעָר צָו פָּאָרְהָיִתָּן,
וּוי דֵי קָאָרָעָ פָּאָרָ דָּעָם בּוּם אֲפָנָצָעָר,
עָרָ זָאָל פָּוּן אַלְעָ שְׁטוּרְעָמָן אָנוּ גַּעֲוּוֹתָעָרָם
אַרְוִיסְקָוּמָעָן אֲלָעַבְּעָדְיקָעָר גַּאנָצָעָר.

בָּאָטָש אַיךְ פִּיל נִישְׁתָּאַיזְׂוּ מָאָל עַמְּגָרָכְט זַיְךְ אֲוּוּיְתִּיקָן,
וּוי עַמְּגָרָכְט זַיְךְ דָּעָר אַקְעָר אַיזְׂוּ עַרְדִּישָׁן אַיְנָגָעוּוִיד
אוֹ סְ'זָאָלָן אַוִּיפָּגִיָּן דֵי זָאָנָגָעָן בְּרוּיְתִּיק אָנוּ צִיְּתִּיק
אָזְוִי וּוּעַט אַוִּיכְּגִיָּן מִין לִיכְּטִיקָעָ פְּרִיָּד.

אַיךְ פִּיל עַמְּפָאָלָן אֲפָפָוּן מִיר אַלְעָהָאָרְטָעָר הוּוִיתָן
פָּאָר דָּעָר לִיכְּטִיקִיָּת וּזְאָם קוּמָטָ פָּוּן הָאָרְיוֹזָאָנָט,
אַקְעָגָעָן נִיְּעָמָן מָאָרָגָן שְׁוִין נִישְׁתָּ וּוּיְתָן,
אַיזְׂוּ מִין גָּלוֹבָן שְׁטִי אַיךְ נָאָר בְּאַפָּאָנָט.

די צייט

די צייט

די צייט וואלט דאָרְפֵּן זיין
אונדזּו ווי אַמאָמע,
וואָסּ הײַלְּן זאלּ די פִּינְ
מייט הענט מיט גָּלאָטִיקָע פֿון סָאָמָעַט.

ニישט דאָרְפֵּן זאלּן מִיר בָּאוּווִין
וּוְאַפּ קָאָוָאָדָלָע פֿון אַשְׁמִיחַ,
אָזּ מִיר זַיְנַעַן שְׂטָאָרָק וּוְאַבְּיַזְגַּן,
וואָסּ דָעַר הָאָמָעָרְשָׁלָאָג צָעֲגִילִיט.

אונדזּעַר שְׁלִיכָּעַם צֹ דָעַרְפִּילְּן
זָאַל מִיט צָאָרְטָקִיִּת זַיְנַן בָּאַשְׁעָרָט,
וּוְיִדְעַם בְּיוֹם אַיְזָן פְּרִילִינְגַּן,
וּוְיִדְעַר מָאָמע עַדְ.

צ'וּיַּת מִינָּעַ

כ'ז'וֹיל וְזַיְן דֵּיר אָן אַיְדָעַם, דַּיְין אַיְגָן קִינֶּה,
אַיךְ בֵּין דַּיְין גּוֹטְסְקִיְּטַ, אַיךְ בֵּין דַּיְין זִינַּה.
אַיךְ בֵּין דַּיְין זֹוּ, אַיךְ בֵּין דַּיְין שָׁאָטָן —
דַּיְין שְׁטוּרְמִישָׁע הַאֲנָט הַאֲטָמַט מַיךְ אַוִּיסְגַּעַנְאָטָן.

מַיךְ אָזְוֵי גְּרוֹיזָטָם, מַיךְ אָזְוֵי גּוֹטַם,
מִיטַּ פְּלָאַטַּ אַיְנָעַם הַאֲרָצָן, מִיטַּ לִידְ אַיְנָעַם בְּלָוָטַם.
דַּיְין מִיעָסְקִיְּטַ, דַּיְין שִׁינְקִיְּטַ, דַּעַר אַיְגָעָנָעַר בְּאָדוֹן —
אַ דָּאוֹן צְעַבְּלִיטַם, אַ בּוֹים פְּרוֹכְטִיק בְּאַלְאָדוֹן.

נַאֲר וְזַיְן דֵּיר אָן אַיְדָעַם מִיטַּ אָפְעָנַע אַוִּיגַן,
מוֹזָטוֹ פְּאַרְהִיטָן מִין זָוִינְקָן גְּלוֹיבָן.
אוֹ דָו הַאֲסָטַט מַיךְ — דַּיְין אַיְגָעָנָעַם אַיְקָעָר גַּעַלְעָרָנַט —
אוֹ אַ וּוּלָט קָאָן אַוִּיסְטָרָאָן אַ קְלִינְגָעָר קָעָרָן.

ווען דו זוילסטע קומען צום ציל,
מויזטו זיך לאזונ גיין,
דעך ציל ווועט צו דיר
נישט קומען.

פָוּ אַלְעַ וּוּלְטָן

פָוּ אַלְעַ וּוּלְטָן אַ וּוּלְטָן אִיךְ טְרָאָגָן,
וּזְאָם נִיטְ צֹ מִיר אַלְיָין גַּעֲהָעָרטָן;
זַי קוּמָט אַוִּיפָּא אַיְן מִיר מִיטְ הַעַלְן טָאגָן,
הַאָט טִיפָּע וּוּאַרְצָלָעָן אָפְ דָּעָר עָרָד.

די וּוּלְטָן זַי חַיִסְטָ מִיר גַּיְינָ נַאֲר גַּלְיָינָ
אוֹן מִינָן קָאָפָ — צָוָם לַיְכָט גַּעֲוָעָנדָט.
מִיטְ לִיבְשָׁאָפָט רִינְגָּלָט מִיךְ אָרוֹם — כְּבִין רִיבֵּךְ —
גַּיִסְטָ אָן מִיטְ גַּוּוֹרָעָ מִינָנָהָעָט.

חַיִסְטָ אַוִּיגָן הַאַלְטָן אָפְןָ קָלָאָר,
טְרָאָגָן כְּזִיאָל מִינָן פְּרִוִיד אָן מוּירָע,
נִישָׁט אַיְן כְּאַלְעָם אַיְן מִינָן וּוּאָר —
נַאֲר אַיְן אַוִּיפְנָגָאנָג, אַיְן גַּעֲבָיוֹרָן.

סְאַיְן אִיר שְׁוּעָר דָּעָר לַיְכָט-גַּעֲוָעָנָעָרָן?
מוֹ אִיךְ מַעֲרָעָר נַאֲר זַיְן וּוּאָכְיָק!
נִישָׁט פָּאָרְלִין נִישָׁט פָּאָרְמִינָעָרָן,
מִינָן קָרָאָפָט מוֹזָוּ וּוּרָן הַונְּדָעָרְטָפָאָכָיק.

די פרייד זאגס מען קאן נישט
טווילן מיט א צוועיטן,
וועט קיין פרייד
ニישט געביירן.

פריד

דער וואָס לוייערט מיט זיין האָס אָפּ מײַנע רעכט,
ער אלֵין ער ווֹיָם נישט וואָס אַיז פרִיד פֿון גַּעֲבָן.
ס'אַיז זיין אַיכְעַלְעַ אַ קלִינְסֶם, אלֵין אַ קְנַעַכְטַּ
וָואָס בעטלט אוּס זיין יַעֲדָן טָאג בָּאָס לעֲבָן.

און זיין בלוט וואָס שטראָםט אַין האָרֶץ אַרְיַין
וּוְס'וֹאַלְט גַּעֲצִוְגַּן זַיךְ צַו דָּעַם אַ וּאַרְעַם.
עֲפָשָׂעָר ווֹיָם ער טָאַקָּע נִישְׁטָה פֿון פּֿיְיָן,
אַבָּעָד לְעַבְתָּ ער אַיְבִּיךְ אַומְגַעְבָּאָרָן.

און אַוִיב אַיךְ צִיטָעָר אַוִיפּ פֿון שְׁטִילְמַטָּע קְלָאנְגָּעָן
וּוְדי עַרְד ווֹעַן סְגַרְאַבְטַּ אַין אַיר זַיךְ אַיְן דָּעַר אַקְעָר,
דָּאָךְ ווַיְלָאָךְ בָּאָ דָעַר רָו — נִישְׁטָה זַיין גַּעֲפָנְגָּעָן,
ס'אַיז מִינְן אַומְרוּ מִיר פֿון בָּעַמְּטָן ווֹיָן גַּעֲשָׂמָאַקְעָר.

און טָאַמְעָר טָוָת זַיךְ אָפּ מִינְן לְיַיְבָּ אַ ווַיְנָד אָן עַפְּן —
עַם עַפְּנַט דָּאָךְ דִּי עַרְד פָּאָר יַעֲדָן קְעַרְנָדָל אַיר טְרַאַכְטַּן!
דָּעַר סְוִינְעַ מִינְטַּ מִיטַּ סָאָם אַין האָרֶץ מִינְגָּעָם טְרַעְפָּן —
וַיְנָד וּוְיַעְד אַין קְעַרְנְדִיקָּעָר הַיְלָוָנָג ווּעַרְטָ פָּאַרְמָאַכְטַּ.

און עַם צְאַפְּלָעַן אַינְגְּוַיְינִיק שַׁוִּין דִּי דִינְגָּקָע גַּעֲוָעָבָן,
עַם צְיַוְּן אַדְעָדִיק זַיךְ וּאַרְצָלָעַן אַין עַרְדִּישָׂן אַינְגְּוַיְיד,
עַם שְׁפְּרִינְגַּט אַרְוִים אַ וְאַגְּגָמִיט נִיעָם בְּרִיְשִׂיס-לְעָבָן,
קִיְּן סְוִינְעַ ווּעַט שַׁוִּין נִישְׁטָה דָּעַרְשָׁלָאָגָן אַט דִּי פרִיד.

קָאנַע אֲנֻרְקָעַנְעַ אַ שְׁוֵלֶה,
איַז קָאנַע אַרְגְּמָלָעַ זִין.

הויב אויף דיין קאָפּ מענטש!

דעָר דורךעפֿירטער צענו פֿון יאָר 1960 אַין אַרגענטינע דערציילט
וועגן מענטשן וואָס ווינוונע אַין הינטישע בודקען.

(פֿון די ציטוונגנע)

קָומְ אַרוֹויָּם פֿון דער הִינְטִישָׁע נַארְעַ

אוֹן הוֹיבּ אוֹיפּ דיַין קָאָפּ, מַעֲנְטְשִׁ!

מַעַן ווֹילְ דֵּיךְ צַוְישָׁן מַעֲנְטְשִׁן פָּאָרְשִׁיבְּבָן:

דיַין נַאמְעַן, דִּין אַרטְטַ פֿון גַּעֲבּוֹרָן.

איַזְ דִּין מַאמְעַגְעַן אַפְּרִי אַמְאָמָעַ

אוֹן גַּעֲוִוִינְטַהְטַ זַי אַין אַ הִינְטִישָׁע נַארְעַ?

צַי הַטְּ זַי אַ דָּאָךְ אַיבְּרָן קָאָפּ גַּעֲהָטָטָ?

הַטְּ זַי אַין אַ ווֹיגְ אַ וַיְיַסְדֵּר דִּיךְ פָּאָרוֹגִיגֶט —

אוֹן גַּעֲוִוִינְגַּן דִּיר אַ לִידְ וּוֹעַן אַ מַאְרְגַּן אַ לִיכְטִיקְן?

הַטְּ זַי ווֹי אַלְעַ מַאמְעַמְעַ מִיטְ אַיר אַוְמָרוּ דיַין רֹו בַּאֲוָאָכְט —

אוֹן דִּינְעַ עַרְשְׁטָטַע טְרִיטַט בָּאָגְלִילַטַט מִיטְ טְרָעָרָן

אוֹן אַיר פְּרִידְ אַין דִּיר „פָּאָרְקָעָרְנְטַ“?...

וּוְעַרְ הַטְּ דיַין רָוקְן גַּעֲבּוֹגִינְ

אוֹן דיַין בְּלִיךְ פָּאָרְשְׁעָמַט אַזְ דַּו פָּאָרְשְׁטָעַלְמַט אַים פָּאָרְ דַּעַר זַוְּ?

אוֹן דיַין צַוְגְּ גַּעֲבּוֹנְדָן;

הַאֲסְטוֹ פָּאָרְגָּעָסַן דָּאָס מַעֲנְטְשְׁלָעַכְעַ לְאַשְׁןָ?

דיַינְעַ בְּרִידְעַר זַיְינְעַן מַעֲנְטְשְׁ-קִינְדְּעַר וּוֹאָס וּוֹיְנְעַן דַּאְרְטָן „אוֹיבָן,”

וּוְעַרְ הַטְּ דַעַם לְעַבְעַדְקָן פְּונָק אַין אוֹיגְ דִּינְעַם פָּאָרְלָאַשְׁןָ?

אַזְ? בֵּין אַיךְ שְׁוֹלְדִּיקְ?

בַּיל עַם אַוְים מִיטְ דַּעַר שְׁפָרָאָךְ פֿון הַוְנְטַ!

וואיע אויס דינן וווײַטיך, דינן בושע אָפַּעַדער שפֿראָך פָּונַ ווְאָלַף
און ווועק אויפַּע דעם מענטשן וואס ווינט אויבָּן "דאָרט,"
און זאג אִים צָה: אַ לֵּידִיקָּעַ שֹׁוֹיט אַיז וַיַּן ווְאָרט.
און לאָזֶה הערַן דינן ווְאָרט! דינן ווְאָרט!
לאָזֶה מִין נִישְׁטָבָּלְעִיכָּן שְׁוֹלְדִּיק, לְאַמְּרִיר בִּידָּע זִיךְ אַוְיפְּהִיכָּן
און לאָזֶה נִישְׁטָבָּלְעִיכָּן זִיךְ אַין שְׁטוּיב אַונְדוּעָר בִּידָּנָם גְּלוּיכָּן!

בלוט אַפְן טִיך

די אומגעטמענע פֿאָראָגּוֹנוּיְיעַר קעמאָפּער פֿאָר דעם אַסְלָאַטְיעַ
וועמענעס צעַבְלוֹטִיקְטָעַ פֿערְפַּעַרְסַ זַיְינְגַן גַּעֲשׂוֹוּמָעַן אַפְן טִיך
פֿאָראָגּאַנָּא, 1960.

אוּפְּגַעַשְׁטָאַגְּנָעַן אַיז דַּעַר טִיךְ הַיְינְטַ מִיטְ בְּלֹטִיקָעַ פֿלְעָקָן,
הַאַטְ אַין בְּלֹטְ זַיְךְ אַיְנְגַעַטְוְנָקָעַן אַוְיךְ דַּעַר טָאגְ;
וַיַּמְלֵ עַם הַאַבְּן כּוֹאַלְיָעַסְ עַם גַּעֲוֹאַשְׁן גַּעֲוֹאַלְטַ פֿאַדְעָקָעַן
הַאַטְ דָּאַם בְּלֹטְ נַאַךְ שְׁטוּרְמִישָׁעַר גַּעֲשְׁפְּרָאַצְטַ, גַּעֲיָאנְטַ.

אַין מִיטְן טִיךְ הַאַטְ זַיְךְ צְעַבְּלִיטַ אַרוֹיַּן,
אַ בְּלֹטִיקָעַ רַזְוִין, מִיטְ הַעַנְטַ, מִיטְ אַוְינְן,
אוֹן דַּעַר טִיךְ אַרְוֹם הַאַלְטַ אַיְנַ זַיְן בְּרוֹיַן,
וַיַּיְעַר וּוֹאַלְטַ אַף זַיְן פְּלָאַךְ דָּאַם פֿאַרְכְּרָעָכְן גַּעֲוֹוִוְינְן.
די צְעַלְעַכְעַרְטָעַ בְּרוֹסְטַ, יַעֲדַעַר אַיְנְצִיקָעַר אַיְיוּעַר,
מַאַנְטַ אַן עַנְטְּפָעַר אַון דַּי זַוְן פֿאַרְשְׁטָעַלְטַ אַיר פֿאַנְעָם מִיטְ אַ נְעָפֶלְ.
דַּעַר טִיךְ וּוַיְלֵ נִיטְ זַיְן פְּוֹן פֿאַרְכְּרָעָכְן דַּעַר קִיְּוּעַר,
אוֹן וַיְגַנֵּן די כּוֹאַלְיָעַסְ אַיְן צְוּוֹעַסְדָּקָן פֿרְעָפֶלְ.
תְּרָאָגָטְ עַד די נַאֲקָעְטָקִיםְ אַוְויְ אַפְּן צָוְם הַאַרְיוֹזָאנְטַ,
פִּינְגָעַר וּוְגַּרְאַכְלִיעַסְ שַׁאֲרָפָעַ שְׁטָעַכְעַרְ;
עַדְגַּעַז שְׁטִיוֹתְ דַּאַךְ עַמְעַזְעַר פֿאָר עַמְעַצְן אַון מַאַנְטַ
אַ שְׁטוֹרָאָפְּ פֿאָרָן מַאַרְדַּ אַוְן פֿאַרְכְּרָעָכְרַ.
— דַּעַר פֿאַרְוּוֹנְדִּיקְטָעַר, צְעַבְּלָטִיקְטָעַר, אַיְנַ! —
צִיטְעָרְטַ נַאַךְ אַיְן לַזְפְּטָן אַיְבָעַר בְּעַרְגַּ אַון טָאלְןַ;
אַ פֿאַרְוּוֹנְדִּיקְטָעַ וּוּלְטַ נַעַמְטַ אַוְיךְ דִּין וּוְיִי פֿאָראָגְנוּיַּי,
„זַיְיַ“ וּוּלְן, „זַיְיַ“ וּוּלְן פֿאָרָן פֿאַרְכְּרָעָכְן בְּאַצְאָלַן.

דען מענטשנעם אויער
מויז קאנגען הערן —
דען וויא אונן די פֿרייד
פֿון אַרְוָם,
קעדיי נישט ווערן אויסגעשלאָסן
פֿון אַרְוָם.

איין אוון צוואנציק געשענדעתע ווינגן

איין ליטל ראָק, צַ'אָפּוֹן-אַמּוֹרִיקָע, זַיְנָעָן 21 נַעֲגָרְשָׁע קִינְדָּרָעָר
אוּמְגַעְסּוּמָעָן אֵין אַ אַונְטַעֲרָגְנַעַצּוֹנְדֶעָנָעָר שָׁוֹל. דַּי טִירָן זַיְנָעָן
גַּעֲוָעָן הַעֲרָמְעָטִישׁ פַּאֲרַשְׁפָּאָרֶט פָּוֹן דָּרוֹיכָן. 1958.
(פָּוֹן דַּי צַ'יְתָוָגָעָן)

סְהָאָבָן איין אוון צוואנציק פָּאָר הַעֲנָטְ פְּלוֹצִים דַּי זָוָן מִיר פַּאֲרַשְׁטָעַלְטָן,
פִּינְגָּעָר אֵין קְרָאָמְפָּן אֵין וּוְיָעָן פַּאֲרַבְּרָאָכָן,
מִיטְ בְּלוֹטִיקָן יָאָמָעָר גַּעֲלָאָמְרָט אֵין וּוּעָלָט
אוֹן מִינְן הָאָרֶץ, וּוּ מִיטְ שְׁפִיזָן שְׁאָרְפָּעָ צַ'שְׁטָאָכָן.

דַּי זָוָן — אַ פַּאֲרַקְיְּלָטָעָר פִּינְכְּטָעָר שְׁוֹאָרְצָאָפָּל,
רִינְגְּטָ אָרְבִּין אֵין מִינְן בְּלוֹטְ מִיטְ טְוִוְּלָעָבָן גְּלִיוּעָר.
כְּזַעַן: סְטוּלְיָעָט זַיְךְ אַ בּוּוּם צַוְּ אַ בּוּוּם אֵין מוֹרָעָ פַּאֲרַצְאָפְּלָט,
סְדָאָכָט זַיְךְ דַּי וּוּעָלָט אֵיזְ אַ בְּעַכְעָר מִיטְ סָאָם וּוּאָסְ גַּיְיטָ אַיְבָּעָר.

דָּאָס טְוִוְּלָעָן איין אוון צוואנציק מַאְמָעָם זְיִיעָר עַלְנָט אָפְּ וּוּעָגָן,
וּוּ בְּיִמְעָר מִיטְ וּוּאָרְצָלָעָן פָּוֹן עַרְדָּ אַרְוִוִּינְגְּרָאָסָן.
וּוּאָסְ זַאְל אַיְךְ זַיְיִ אַיְצְטָעָר בְּרֻעְנָגָעָן אַנְטְּקָעָגָן,
אוֹ אַיְךְ פִּילְ סְהָאָטְ דַּי "וּוּעָלָט" מַיְךְ מִיטְ וּוּתְעָרָ צַ'שְׁמָיִיסָן.

אוֹ איין אוון צוואנציק קִינְדָּרָעָר, פַּאֲרַשְׁפָּאָרֶט אֵין אַ שְׁוֹל, הַאָבָן אֵין פְּלָאָמָעָן
זְיִיעָר לְעַבְנָן פַּאֲרַסְאָרְפָּעָט, פַּאֲרַבְּרָעָנָט זְיִיעָר יְאָרָן.
וּוּאָסְ קָאָן אַיְךְ פָּאָר אַ טְּרִיאִיסְטָ בְּרֻעְנָגָעָן אַ מַאְמָעָן,
אוֹ מִינְן וּוּאָרָט אֵיזְ אַ שְׁפִיצְיָקָעָר שְׁטָעְכִּיקָעָר דָּאָרָן;

או מײַן האָרֶץ אֵיז פֿאַרְשָׁעֶמֶת, אַ בּוֹשָׁע מִיר מַיְן זַעַט
מַיְן אָטָעָם, מַיְן גַּאנְגַּה, מַיְן וּוּנְדִּזְן אָוּן קָעָרָה,
עַם שְׁעַמֶּט זַיְךְ מַיְן לַיְבָּ פֿאָרָן וּוּיְיךְ-זַוְּיִיטָן בְּעַט,
וּוּן עַם בְּלוֹטִיקָן מַאֲמָעָם זַוְּיִעָר פֿיַּינָּ אָוִים אַיְן טְרָעָרָן.

איַין אָוּן צְוֹאָנְצִיךְ מַאֲמָעָם הַאָבָּן יַעֲדָן טָאגּ מִיט בְּרָאָכָם אַנְגָּעָהוּבוּן
אָוּן דַּי קִינְדָּעָר צַו וּוּלְטַ פֿאַרְטְּרוּיְיטַ בְּאַגְּלִיְּתַ,
הַאָטָם מַעַן גַּעַשְׁעַנְדָּט זַוְּיִעָר לִיבָּעַן, גַּעַלְעַסְטָעָרָט זַוְּיִעָר גַּלוּבָּן,
אָוּן אַ פּֿינְצְּטָעָרָן טָעהָאָם פֿאָר זַוְּיִעָרָעָ אַוְּגָן אַוְּסָגָעָשְׁפָּרִיְּתַ.

אָוּן סַע גַּלוּסָט זַיְךְ אַיְצָט זַיְגָעָן זַוְּיִעָר מַאֲמָעָשָׂן נִיגָּן,
אָוּן מַיְן האָרֶץ אֵיז פֿוּן קִינְדָּעָר אַיְן צְוֹאָנְצִיךְ אַ קִיּוּועָר
אָוּן אַיְךְ אַלְיַין אַ צְוֹאָקָלָט צְעַשְׁאָקָלָט וּוּינָלָן,
וּוּאָם וּוּינָט זַיְךְ אַיְן דְּוִים וּוּדְעָר אַוְמָרוּ פֿוּן אַ זַּיְגָעָר.

אַיְךְ וּוּינָג אַיְבָּעָר שְׁוֹלְדִּיקָעָ קָעָפּ דֻּעָם צָאָרָן פֿוּן אַ מַאֲמָעָן
איַין אָוּן צְוֹאָנְצִיךְ גַּעַלְעַסְטָעָרָט גַּעַשְׁעַנְדָּעָטָעָ וּוּינָג צְוֹאָקָלָט,
לְאַמִּיר מַאֲמָעָם פֿוּן דְּעָר וּוּלְטַ אַלְעַ צְוֹזָמָעָן,
מַאֲנָעָן כְּעַשְׁבָּן פֿאָרָן שְׁעַנְדָּלָעָךְ בְּלוֹטִיקָן סְאַכְּאָקָלָן.

דו זעסט

דו זעסט צומאל פאר דיבנע אויגן
шибערירין אועלכע אויסגעטראומטע הייכן,
וואלסטו, מיט אלע דיבנע כושים —
צו ווי איזונגעפלזונג.
זעסטו, — איז מען מז אועלכע קליענקייטן אפרוייטן —
אף דער ערעד — אריבערשפריזן.
און אפּן וועג דו זעסט דו מזות באוינזן,
או דער וועג צו די רוימען
פרני זאל זיין פון שראצימדיין קרייך!
און דאסן אנטפלעקסטו גאר איז זיך,
או אלע אויסגעטראומטע הייכן,
קאנסטו איזן דיר אליען דערגרייכן.

אייב דו וויסט איז דינן וועג
אייז א ריכטיקער
לאז זיך נישט פאראפיזן —
פון פאלשע ליכטער.

א קובאנער ווינגליך

שלאָפּ מײַן קינד מײַט דיבּין שמייכֵל פֿול גלויבּון,
דעָר צוקער וועט בלעיבּן אָפּ אַיְבִּיךּ שווֹן זִים.
די וואָס האָבּן געוֹזאגַט זִיךּ אַיצְטָעַר אוּפְּהִיבְּכּן,
זַיִן וועָלַן שווֹן קִיְּגַעַם נִישְׁתְּפָלֵן צַוְּ דִּי פִּים.

אַיךְ בֵּין דיבּין מאָמָע, אָן אָמוּזִיסְנִידְקָעַ פֿרוּיַּן,
אַיכְבָּעַר מִידְלָעַן בְּאַלְיעַם גַּעֲוֹעַן גַּעֲבּוֹיַּן מִין קָאָפּ.
ס'אַיז אַ זַּיְפְּנֶבְּלָאָז גַּעֲוֹעַן מִין הִימְלָבְּלִיַּן,
וּבְיַיל מִין רָוקָן האָבּן מַאֲסָעַם גַּעֲבּוֹיַּן אַרְאָפּ.

וּוַיְפָל מַאל מַעַן האָט מִיר מִין בְּרוּיטַּ פֿאַרְשְׁפִּינַּן
אוֹן וּוְיַיְהַאְתָּה גַּעֲבּוֹיְרַט מִין הַאָרֶץ וּיְ אַשְׁרוּפַּ.
וּבְיַיל כְּהַאָבּ, וְיַיְהַעְתָּה, אַין אַנְמַכְּבָּת גַּעֲשּׁוֹנִין,
„זַיִן“ האָבּן מִין קִיְּעַד גַּעֲקוֹיפַּט אוֹן פֿאַרְקְּוִיפַּט.

נַאֲר ס'אַיז קִיְּעַד אַרְוִוִּים מִיטַּהְרָמָטָן-פֿאַרְמָעָסַט
וְיַיְ אַ טִּיךְ וּוָסּ צַעֲשְׁפָּאָרַט זַיִן אַיְגְּעָנָעַם בְּרָעָגַ.
וּוְעָר ס'הַאָט אָונְדוּעָר קִיְּעַד מִינְדְּרָעָנְשָׁעָצַט,
הַאָט דָּעָרְעַן אַין אַ רִינְשְׁטָאָק זַיִנְעַ אַיְגְּעָנָעַ טָעָג.

זַיִן מִוְיכֵל מִיר מִין קִינַּד, אַיךְ רָעַד צַוְּ דִּיר אַזְׁעַלְבָּעַ רִיִּיד,
וּוָסּ מַעַן רָעַדְתָּ נִישְׁתְּצַוְּ אַ קִינַּד אָפּ גַּאֲרָעָר וּוּעָלָט.
אַכְּבָּעַר כְּזַעַעַד דִּיבַּעַן הַעַנְטָלָעַךְ צַעֲצָאָפְּלָט אַין פֿרִיַּיד,
אוֹן כְּזַוְּיִים ס'הַאָט מִין כְּאַלְיעַם אַין דִּיר אוּפְּגַעַה עַלְתָּ.

פָּנִים אַלְעָם מְאַסְעָם
דֵּי שׂוּעָרֶסֶטֶעָ מְאַסְעָ אַיְן סִינְעָ.
בְּאַפְּרִיעִין פָּנִים אַיְר
קָאָנוּ נָאָר דֵּי לִיבְשָׁאָפֶט.

צו א נונגער ברוזדער

(דוישימי ווילסאנגען, וואם איז פארמיישפערט געוווארן צום טויט
פאר גאנזועגען איזן דאלאר מיט 95 סענט, 1958.).

כ'האָב דיַך הײַנְט געוען מיט אוּגַן מאָנְעַנְדִּיקָע — צוֹוַי שַׁאֲרַפָּע בְּאַלְאָפִים
דעַר "וּוְעַלְתָּ" דוּ טְרָאָגֶסֶט זַיִ אַיְצָט אַנְטָקָעָגָן וַיִּדְבֵּן "לוֹיבָּ".
דיַ אַוְגַּן דִּינְגָּע — וּוּפְּלַ נְעַכְתָּ זַיִ וּוּיְסָן נִישְׁטָ פָּוּן שְׁלָאָפָּן,
וּוְיַיְלָ דַי "וּוְעַלְתָּ" הַאָטָט זַיִ פָּוּן روּ בְּאַרוּבָּט.

אָכְבָּעָר הִינְטָעָר סִינְעָדִיקָן יַאֲם, וּוְאָמָט טְרָאָגֶסֶט דַּעַר "וּוְעַלְתָּ" אַנְטָקָעָגָן,
כִּיעַ דִּינְגָּעָן קָלָאָרָן בְּלִיךְ וַיִּאָמֵל שְׁטָעָרְנְדִּיק בְּאַזְוּיט,
דוּוּ הַאָסְטָט אָפָּע עַד צָעָגְרִינְטָעָר אָפָּע צָעָבְלִיטָעָ וּוּגָן —
אַרוּמְגַעְטָרָאָגָן וַיִּזְקַר מִיטָּ דִּינְגָּע וּוְעַלְתָּ: אָיְמָט מִיטָּ פְּרִוְידָ.

אָפְרִיְיד וּוְאָמָט שְׁלָאָגָט אַרוּמָט אָפְילָעָ פָּוּן אַלְטָעָ קְלִיְידָעָר
וַיִּזְקַר קָוָאָלָן פָּוּן אָפָּע פְּעַלְדוּיקְ-הַוּיכָן בְּאָרגָן.
מִיטָּ יַעַדְן גְּרוּזָלָן יַעַדְן בְּלִימָלָ פְּרִוְישָׁט זַיִ אַוְפָּה קְעַסְיִידָעָר —
כְּרוּזְיָקָן וַיִּזְקַר קָוָאָלָן, נִשְׁטָט שְׁפָאַרְעֻוּדִיקָן נִשְׁטָט קָאָרגָן.

כָּאַטְשָׁסְמָהָאָט דִּינְגָּע הָאָרִיךְ נִשְׁטָט אַיְגָמָל גַּעַנְגַּוְשָׁעָט אָהָונְגָעָר
נַאֲךְ טִיפְעָר — הַאָטָט דַי סִינְגָּעָ פָּוּן בְּרִיְידָעָר עַם גַּעַנְגָּט.
אוֹן דַוְהַאָסְטָט בְּיוּ בְּלֹות זַיִ גַּעַבְיָמָן דַי פִּינְגָּעָר —
אוֹן גַּעַוּאָלָט זַיִ אַיְנְרִיְידָן אָזֶן עַם טָאָגָט שְׂוֹין, עַם טָאָגָט.

און דיבנע ברויטע דיקע ליפן פון ווינטזיניקן מוייל האסט פארשלאַסן ווי אָדאמבע — דעם צאָרֶן צו פֿאַרְהַאַלְטָן.
וואָס האָט זיך געריסן מיט דיבּן ברויזיקן קאָל —
וּוֹי אָלאָוּ דורך אָפְּנִיעָר-שְׁפִּיעָנְדִּיקְּן קְרָאַטְּעָר אוּפְּגַּעַפְּרָאַלְטָן.

און אַיצְטָהָר אַיךְ דיבּן קאָל אָפּ וּוּלְטָם ברויטע ווען
כְּזֹעַ דיבּנע אָוִיגָּן ווי צוּווִי שְׁאַרְפָּעַ כָּאַלְאָפִים זיךְ שְׁנוּידָן.
סְ'אֵין דיבּן וויִי אַרְבָּעָר ווי אָטְמִיךְ זִינְעָר בְּרָעָגָן —
און מאָנט אַיצְטָהָר כָּעַשְׂבָּן באָדָעָר "וּוְעַלְתָּ" פָּאָר דַּי לִיעְדָּן!

איך האב געווען

איך האב געווען א שלאנגע אין גראז אין גריינעם,
די אויגען צוויי גלוועערנע בעכער מיט סאמ.
ווקלט זיך אין קראטמאן פארטשיקערט, אן זיגען —
דאם מיינט זי דעם וועג צו מײַן לעבן געפינען.

אן פים טוט זי אלעטמאל א קרייכנדיקן שפריען,
עפשער מײַנט זי די צייט זי האט שוין געפאנגען
אין איר שלאנגייק פארסאטמאן קרייז?
אוֹז גוֹט ווֹאָס דָעֵר קאָפּ אַיז אַ קלײַנְעָר בָּאַ שלאנגען.

אַיִן צִיטָעָר — אַוּן די האָק ווּעַט טָוּן זִיךְ אַ לְאָזֶן
אָפּ דָעֵם שלאנגייקן קאָפּ דָעֵם גְּרִינְעָם.
פָּוּן סָאָם בְּלִיְבָּן ווּעַט אַ קלײַנְגְּקָעָר פְּלָעָק אַפְּן גְּרָאָז —
אוֹן דָעֵם ווּעַג צָוּם לעַבָּן — זַי ווּעַט נִימְט גְּעִפְינְעָן.

געשטאלטן

עם מאכט זיך אפטמאל זוי קומען צו גיין
מייט פאָרבראָכבענע הענט מיט יאמער געווין,
ווערט מיר פאָרצעאָפֿלט מײַן אויג און מײַן האָז,
דער טאג דער העלסטער ווערט נאָכטיק און שוואָרץ.

און איך שטוי און מיטן, איך בין מיט זיי,
איך בין דאס קאָל פון זיינער געשרוי,
איך פיל זיינער אַטְעַם ווי בריאַיקע שניטן —
איך פיל זיינער בלוט אין מײַנע געלילטן.

איך זע ווי זיי זיינער מיט בײַניעק פינגעַר
מייט אויגן ווֹאָס זיינען פאָרלְאָפּן פון הונגעַר
איך הער זיינער רײַד ווי שארפּעַ כָּלָאָפּים:
מיר זיינען געקומען — דיך ווֹאָרעַנְעַן, נישט שטראָפּן.

דו זעט: ס'האָט די ער ווערט מיט באָמבעם צעגראָבן,
און ס'קְריַיזָן אין לוֹפְּטַן די אלְטַ-גִּיעַ רַאֲבָן!
מײַן נישט אַ פֿעלְד אַיז צעאָקערט אַפּ בְּרוּיט —
עם ווּעַט פון דער זַרְעַ בְּלוּזַ וּוֹאָקְסַן דער טוּיט.

וֹאָס ווּינְטַעַר זַיְהַיְדַּן אַיך הער זיינער צִיטַעַר
— דו בִּיסְט דער קָעָרֶן אַרוּסִים פון גַּעֲווּיטַעַר.

פַּיל אִיךְ ווֹי טִיעָר ס'אַיז מֵיר זַיְעָר שַׁאֲטָן,
וֹוִי בְּלוֹטִיק מִינֵּן ווֹנְד אַיז צַו זַיְעָר פַּאֲרָקְנָאָטָן.

ווערט אַ זְוִידְקָעֶר צַאָרָן אַין מֵיר אָוִיפְגָּעוֹזָאָטָן
צַו דַּי זְוָאָם חַאֲבָן — זַיְעָר לְעַבְנָם צַעֲטָרָאָטָן,
אוֹן אִיךְ ווֹוִים אַזְוִי קְלָאָר אַיְצָט מִינֵּן אַיְנְצִיקָּעַ שְׁלִיבָעָם —
פַּאֲרָהִיטָּן דָּאָם לְעַבְנָן פָּוּן נִיעָר רַעֲצִיבָעָם.

1953 אַפְּרִיל,

עפיטאפעס

I

די וואס איך פארהית און מײַן זיקאָרָן,
זוי באָגָלִיָּטְן מײַנָּע טריַּט.
ווען ס'זאל דער זוֹי אַפְּלָע שטעַכְן ווי אֶדְרָן
אָפְּ דער רֵוַיָּן, — אַיך ווֹיַּס עַם גָּלִיט
אַין מִיר זַוְּעַר קַוְּיָּעַךְ ווֹאָס מַעַן הַאֲטָּט פָּאָרְטִילִיקָט.
אוֹן ווֹאָלָט מִיר עַמְצָעָר פָּאָרְשְׁפָּרָאָכְן אַיִּצְתָּ,
אוֹז אַין פָּאָרְגָּעָסָונָג בְּזֹועַל גַּעֲפִינָּעָן טְרִיאִיסְט,
ווען לעַבְנָן כְּזֹאל דָּאָרְפָּן אַפְּלָע מַיִּט צִיָּן פָּאָרְקִירִיצָט —
איַיְבָּק — אוֹן ס'זאל מִינָּן פָּאָנָעָם
געַקָּאָרְבָּט זַיְנָן ווי דֵי עַרְדָּ —
בְּזֹועַל פָּאָרְהִיטָּן אַלְעָן דֵי סִימָּאָנִים
פָּוּן דֵי ווֹאָס דֻּרְוָהְיִיבָּן מִינָּן אַיְגָעָנָעָם ווּעְרָטָם.

II

אַיך גָּלוֹבָּי! דֵי עַרְדָּ ווֹאָס הַאֲטָּט אַיִּיךְ אַיְנָגָעָשְׁלָוָנָגָעָן
אוֹן פָּאָרְווִיגָּט אַין אִיר אַיְנָגָעָוָיִיד,
אוֹ נִישְׁטָמָז זַי אַיז גַּעֲוָעָן דּוֹרְשְׁטִיקָן נַאֲרָק אַיְיָעָר בְּלָוָט,
נַאֲרָק גַּעֲוָאָרָן אַיז זַי אַף קַוְּיָּעַךְ אַיְיָעָר קְלִיָּיד.
אוֹן כְּזָוִוִּיס זַי ווֹאָלָט זַיְךְ טְוִיזָנָט מַאֲלָ גַּעֲפָנָט
צָו פָּאָרְשְׁלִינָגָעָן דֵי ווֹאָס הָאָכָּן אַיִּיךְ גַּעְטוֹוִיט,
אוֹן זַי ווֹאָלָט „זַוְּיָּי“ טְוִיזָנָט מַאֲלָ אַרְוִיסָגָעָשְׁפִּינָט
אוֹן זַי זַאֲלָן נִשְׁטָמָז פָּאָרְמִיעָסָן אִיר טְרָאָכָט —
אוֹן זַי ווֹאָלָט זַיְךְ טְוִיזָנָט מַאֲלָ מַיִּט פִּינְצְטָעָרְנוּיָּשׁ פָּאָרְצְיוֹגָן —
אוֹן מַיִּט אַדְוָנָעָר זַיְךְ אַפְּ זַוְּיָּעָרָעָ קַעְפָּ פָּאָרְמָאָכָט.

איך וועל נישט שווינגן!

דאם יאלר 1943 ריעסט אוייפ אין מיר דרי
מייט בלוטיקע ווונדן ווי רוויין,
און שטעהלט זיך צוועק איזוי
וואו א שארפער كالעפּ פֿאָר די אוייגן
ערשט איז עס געוווען.
ערשט געכטן — וועסטו שווינגן?

הנדערט, טויזנט, מיליאננע געשריינע
פארקלין מיר די בלוטן,
און מײַנע אוייערן בייז צום פֿלאָצֶן
זאגפּן זיין איבּן.
איך חער זי,
איך אלײַן — בין א מיליאננע-געשרוי,
איך וועל נישט שווינגן!

הנדערט, טויזנט, מיליאננע אוייגן
בוייערן דורך מײַן מײַעַן
און וועבן זיך איבּן איז מאַן בליך
מייט א שארפּן פֿײַן וואָס צעַשנִיכּן
קאנַ דעם העלסטן טאג,
או אויסריינען זאָל זיין ליכט,

וואַי אָמֶפְּלָקִינְד אֵין אָמֶפְּמָעָם טְרָאַכְט,
טְאָ וְוַיְ קָאָז אִיךְ שְׂוֹוִיגָן?

אִיךְ וּוְעַל אֲוִיסְשְׁרִיבְעַן מִיטָּלָע מִינְגָּע גְּעוּוּבָן!
וּוַיְלַי סְ'הָאָט דָעָר פְּיַין
גְּעֻעְפְּנַט יְעַנְעַט טְוִיעָרָן פָּוָן וְנוּן
וּוְאָסָם מְוֹזָן בָּאָזְוִינָן:
אוֹ חִילִיק אִיז אָכָלָעָם!
חִילִיק אִיז דָּאָסָם בְּרוּוּת!
חִילִיק אִיז דָּאָסָם לְעַבָּן!

ראשעלן...

(עפיתא פיע)

אויפיל ליבשאפט אויסגעפלאמט,
אויפיל פרידן אויסגעפרויט,
אויפיל ליכטיקויט פארשפּרויט,
מייט קיין שמוייכל נישט פארזאפט
און דא פלווצעם אויסגעלאשן.
אייזערפּאָר האסטו אין אַשְׁן —
געוואָלט דערנְגִּיעָן ווֹאָם נִיט דערצונְדָּן?
זינגען דיינען ווינְדָן
אַרְוִיָּה בֵּין דֵי שְׁמַעֲרָן —
מייט דיין ליכט אויך זוי באָשׂוּעָרָן.
או זוי קאָן מעָן אין אַ הוַיְפּן שְׁטוּבָן
פארוֹאַנדְלָעָן אויפיל ליבשאפט, אויפיל גְּלוּבָן?

געויים

געויים קאָז מען אַצטער פֿאַרְהַיִּטְן נאָך אַלְעַז
דאָם טִישְׁטָעַנְד דָּאָם ווַיְסֻעַ, דָּאָם בְּרוּיטַמְּטַן זַאלְעַז,
דעַם ווֹעֲגַז צַו דַּעַר שָׁוֹל מִיטַּקְינְדָּעַר ווָאָם רְוִישָׁן,
דעַם בָּאַלְעַם פָּוֹן מַאֲרָגָן אֵין אַוְיָגָן ווָאָם בְּלִוִּיטַשְׁוִין,
דעַם פְּרִידְלָעַכְן ווַיְילְזַן פָּוֹן הָעֶנֶּט אֵין פֿאַרְמָעַסְטוֹנָג,
דעַם רִיטָּם פָּוֹן הָעֶרְצָעַר פָּוֹן לִיבְשָׁאָפָּט דִּי פֿעַסְטוֹנָג
אָף פְּעַלְדָּעַר דָּעַם שְׁנִית ווָאָם ווֹעַט מַאֲרָגָן זַיִן בְּרוּיטַ
דעַם גְּלוּבָּן ווָאָם אַיְנָעַר דָּעַם צְוַיְוִיטַן פֿאַרְטְּרוּיטַ.

דאָם אַלְעַז צַו בְּאַשְׁיכַּן דָּאָם אַלְעַז צַו פֿאַרְהַיִּטְן —
עם קְלָעַקְטַּן נִישְׁתַּחַת דָּאָם פְּעַלְדַּד ווֹז עַמְּטַזְיַץ דַּעַר שְׁנִיטָעַר.
נִיטַּרְוַעַן אֵיךְ ווַיְילְזַן ווֹעֲנַן עַמְּטַזְיַץ מִיךְ צַו רָגַן
נאָר ווַיְסַן אֵיךְ ווַיְילְזַן אֵיךְ בֵּין ווֹיְדַן.

אוֹן דַּו פְּוֹנְקַט ווַיְיַאֲךְ! דַּו שְׁטִימַט אֵין גְּעוּווִיטָעַר
אוֹן אֵיךְ פְּוֹנְקַט ווַיְיַאֲךְ דַּו מִידַּזְיַנְעַן דִּי הִיטָּעַר,
אוֹן אֵיךְ בֵּין ווַיְיַאֲךְ דַּו דָּעַם מַאֲרָגָן פֿאַרְטְּרוּיטַ
אוֹן דַּו אוֹן אֵיךְ — קִיּוֹן שְׁרַעַק פֿאַרְן טְוִיטַ.

די ערָד

די ערְדָּקָוְטָ אַרְזְוָתָ
צָוָם הִימָּלֵ
אוֹן זְעַט אָז זִי מָוָן
אַיִם אָוְנְטְּעָרְהָאַלְטָן.

א לעגענדע

א לעגענדע אוז איז די ערָד,
מייט בלויין חימל פארדעקט
מייט ביימער צעבליטע אין פריילינג,
מייט פרוכטן געצייטיקט אין זומער
מייט גאלדייקע הארכטן צעשפילט,
מייט שימער פון שטערן אפּ טיבּין,
מייט שמיכל פון מענטשן אפּ ליפּן,
מייט ברוית פֿאַרְקְּנָאָטָן מייט שוּוּיִם,
מייט מאָמעשׁ בְּרָאָכָּעָם באָגְלִיָּט,
מייט קינדערשער פרײַד צעונט,
מייט גלייביקן ליכט אין די אוֹיגַן.
וואָען אַיך זאָל דָּס אֲפּילָע האָבָן אוֹיסְגַּעַטָּאָכָט —
צַו דַעַר לעגענדע ווֹיל אַיך גַּעהָעָרָן!

די האפענונג — זי לעבט נידעריך
וואי אָ גראֹזֶל,
און דערהייבט הויך
וואי אָ פְּלִינְגֶל.

ווײַפְּלָ מַאַל

ווײַפְּלָ מַאַל דָּעַר הִימֶל הַאַט מִיט בְּלוֹי
זַיְנָעַם גַּעֲוָעַקְט אֵין מִיר אַ לִיְּר,
אוֹן וּוְיַיְלָ מַאַל דַּי הַיְּיךְ אַזְוִי
פָּאַרְכָּאַפְּט הַאַט מִבְּנָן גַּעֲמִיט,
הַאַט אַלְעַמְּאַל גַּעַצְוִינְגָּן מַעֲרָעָר נַאֲךְ דַּי נִידָּעָר,
מִיט יַעַדְן גַּרְעוּעַלְעָ בָּאַזְוֹנְדָּעָר,
אוֹן אַרְבִּין אֵין מַיְנָעַ לִיְּדָעָר
מִיט בְּרוּיְשִׁיסְדִּיקָן נַיְעַם וּוּגְדָּעָר.

דא אָף דער ערֵד

דא אָף דער ערֵד, דא אַיז מײַן וועלט,
דא שטיי אִיך אַ בוים אַין פרוכטיקן צווית,
דא האָט מײַן לעבען מיט פֿרייד זיך צעהעלט,
דא וויל אִיך זינגען צום לעבען מײַן לֵיד.

עם שפּרײַיט זיך דער היִמל אַין ליכטיקן בלוי
און אִיך בין אַ בוים צו ערֵד פֿאָרְפּעַסְטִיקְטֶה:
דא טריינק אִיך זאָפְּטָן אַין פֿרִימָאוֹרְגָּן-טוֹי,
דא האָט זיך מײַן לעבען מיט לִיבָּע פֿאָרְגּוּסְטִיקְטֶה.

דא בליעַן די פֿעלְדָּעָר מיט ווַיְצַן אַין קָאָרְזָן
דא עַס אִיך פֿוֹן מענטשׁלְעַכְעָר פֿרְאָצְעָז דָּאָם בְּרוּוּת
און טָאָמָעָר צְעֻוֹזָקְסָט זיך ערְגָּעַץ אַ דָּאָרְזָן,
איַז עַר פֿוֹן לעבען פֿאָרְוּטְיִילְט צום טוּיט.

דא גִּוַּיְתָּמֵן אוֹפְּפָנָן וּוֹאָר וּוַיְגַּלְדִּיקָּע זַאנְגָּעָן,
דא בְּלִיְתָּמֵן יַעֲדָעָר מָאָג מיט נִיעָם בְּאָבִיגָּעָן,
דא מִישְׁתָּמַעְתָּז זיך מײַן לֵיד מיט פֿיְגָּלְגָּעְזָאנְגָּעָן,
דא האָט מײַן פֿרְיִיד מײַן הַיּוֹם גַּעֲפָנוּן.

נִישְׁתָּמַעְתָּז וּוֹאָגָן וּוֹעַט קִינְגָּעָר מײַן פֿרְיִיד מִיר צַעְטָרָעָטָן,
איַן גְּרוּיְלִיקְסְּטָעָר צִיְּתָן פֿוֹן האָט אַין גַּעְוּוּטָעָר,
וּוֹעַן בְּיַיְזָע קִוְּכָעָם זיך פֿאָרְמָעָסְטָן אַין גַּעְוּוּטָן,
בֵּין אִיך דָּא אָף דער ערֵד אַיר טְרִיאַעַר הַיְּטָעָר.

איך בין אויך א טיל

שין איז די וועלט, איך קוק מיך אַרְומָן,
טראכט מיר אַזְוִי אָזֶן טראכט מיר אַזְוִיל:
פֿון דער וועלט דער שיינער דער גרויסער
בֵּין איך דאך אויך אַ קלײַנִינְקָעָר טיל.

פליטט זיך אַ טִיכָּל פְּרִיאַלְעָד אָזֶן גוֹט.
פֿאַרְשָׁטְיוֹ אַיך זִין רְוִישׁ. כְּפֿאַרְשָׁטְיוֹ זִין גַּעֲאיַל.
אַזְוִי רְוִישׁת אַין מִיר אָזֶן זִין גַּמְעַט בְּלוֹט,
וּוַיְל אַזְיך פֿון אִים בֵּין איך אַ טיל.

אַ שְׁטָמָעָן וּזְאַס לִיכְטָ אָזֶן הַימְלָעָן עַר הַיְתָ
אַזְוִי וּוַיְיט אַיבָּעָר טְוִיזְנְטָעָר מִיל,
גַּאֲרָ צָו מִיר זִין לִיכְטָ צִיט זִיך אָזֶן צִיט,
וּוַיְל אַזְיך פֿון אִים בֵּין איך אַ טיל.

שְׁפִיגְלָט זִיך אַ שְׁטָרָאָל, פְּאַלְטָ אַפְּ מִיר זִין שְׁבִינָן,
גַּלְעָט מִיך זִין וּוְאַרְעָם לִיכְטָ אַזְוִי וּוַיְל;
זָאָפָּ אַיך זִין שְׁטָרָאָלְיקָעָ לִיכְטִיקִיָּט אַפְּיָן,
וּוַיְל אַזְיך פֿון אִים בֵּין איך אַ טיל.

צִיט זִיך פֿון נַעֲכְתָּנוּם דער חַיְנָט אָזֶן דער מַאֲרָגָן,
בְּלִיעָן די טָעַג אַין זָוִינְקָעָר שְׁבִינָן.

פֿוֹן גַּעֲכְטָנֶס דִּי וּוַיִּטְעַ, פֿוֹן הַיְנֶגֶט אָוֹן פֿוֹן מַאֲרָגֶן —
בֵּין אַךְ דָּאָךְ אָוִינַךְ אַ קְלִיְינִינְקָעֶר טַיְיל.

אייז מיר דערפֿאָר אַלְץ אָזְוֵי טַיְיעַר
געֻקּוּמָעַן בֵּין אַיךְ נִישְׁתְּאַפְּ דַעֲרוֹוַיִּיל.
כִּיהָאָב דָּא אַיְן אַלְץ אַ גְּרוּוּסַן צַוְשְׁטְּיִיעַר,
כִּיבֵּין דָּאָךְ פֿוֹן אַלְץ אַ קְלִיְינִינְקָעֶר טַיְיל.

איך זע דיך מענטש

איך זע דיך מענטש, דו שטוייט איצט דערהויבן
קלאר אויז דיבין וועג ווי דער הימל נאך א שטוריעם
קוקסט אומדערשראָקן דעם מאָרגן אין די אוינגן,
באַשיזן אים אויז גרייט דיבין שטָאָרְקָעֶר אָרְעָם.

איך פיל דיבין ליבשאָפֶט אָזֶאָ לִיכְטִיק-אוֹפְּגָעָה עַלְתָּע,
שְׁרַעֲקַט מֵיד נִשְׁתַּת דָּאָם פָּאָכָּעָן פֿוֹן שְׂוֹאָרְצָעָ רָאָבָן.
„דיי“ ווֹאָם ווֹילָן אַיִּינְשְׁלִינְגָּעָן אָלָע ווּלְטָמָן,
„זַיִּי“ ווּלְעָן דָּאָם לִיכְטִ מִיט פִּינְצְטָעָר נִשְׁתַּ דָּעָרְשְׁלָאָגָן.

וֹאָם ווֹיְסָן „יעַנְעָן“ פֿוֹן לִיבְשָׁאָפֶט דעם פָּאָרְמָעָן,
וֹאָם ווֹיְסָן אַרְאָשָׁע פֿוֹן דָּעַם גְּלִיק פֿוֹן גָּעָבָן,
אוֹ קְרוּם אָוֹן טְעַהָּאָמִיק וַיְיַעַנְעָן „זַיִּירָעָה“ ווּלְגָנְגָן
אוֹן אָפָּן שְׁוּעָרְדָּה העַנְגָּט זַיִּיר אַיְגָן לְעָבָן.

שְׁרַעֲקַט מֵיד נִשְׁתַּת פֿוֹן פִּינְצְטָעָרְנִישׁ פָּאָרְבִּיטָעָרְטָעָר גַּעַרְאָנְגָּל
איך זע שוֹין אוֹיך מִינְזָן מָאָרגָן לִיכְטִיק אַוֹפְּגָעָה עַלְתָּע,
איך ווֹיְסָן — שוֹין נִשְׁתַּת ווֹיְסָט אוֹז צּוֹ דָּעָרְלָאָנְגָּעָן
אוֹנדָזָעָר מָאָרְגָּנְדִּיקָעָ פְּרִיעָ צּוֹזָמְעָנְדִּיקָע ווּלְטָמָן.

די האנט וואט מען גיט א צויזטען
ווערט שטארקער.
איין האנט אליען
איי ווי א געסט אן פיגל,
וויי א בוים אן פרוכטן
וויי אן עילנטע שוים.

אויב דו ווילסט

אויב דו ווילסט זיך מיט מיר פארמעטען
וואי א ברודער מיט א ברודער,
קעדיי די בליעח הייך דערגריכן,
גרייט בון איך א האנט דיר געבן.
ס'זאל אפליע שווערער ווען
מיר צו שטינגן אין די הייכן.

נאר אויב דינן מיין אויז העפקער-קלעטער,
וואעל איך מיט דיר זיך נישט פארמעטען,
ニישט אָפַ אַיצְטָעָר אָוּן נִישְׁט אָפַ שְׁפָעָטָעָר
נאר ווי אָנֵן אַיְזָן שְׁטָאָרָקָע פָּעָסְטוֹנָג
כְּיוּאָל זִיך קָעָגָנוּ הֻפְּקָעָר שְׁטָעָלָן,
קעדיי דעם וועג דיר צו פָּאָרְשָׁטָעָלָן.

מאמע, פאָר אַלְעַ נעכט
וועָס נישט דערשלאָפַן האָסט
פֿאָר אַלְעַ דִּינָעַ פֿיינָנָה,
כְּיוֹיל זָלְסָט וַיְסָהָן,
או באָצָאָלָן כְּקָאָן
מייט דעם לֵיד ווָסֶם דָו האָסְט מֵיר גַּעֲזָנָגָן.

די מאמע

וואַס וואַלְסָטוּ מײַן קִינְד אָפּ ווועגן מיטגֶעָנוּמוּן?
די מאמע פֿלְעָגַט מֵיר בְּרָאָכָּעָם מִיטְנָן בְּרוּיט דָּעָרְלָאָנְגָּעָן
אוֹן אַיךְ מִיטְצִיטָּעָדְקָע הָעָנָט גַּעֲנוּמוּן
הָאָבּ דָּאָם בְּרוּיט — גַּעֲוּוּקָלָט אַין די זָוְנִיקָּמָטָע פָּאָרְלָאָנְגָּעָן.

די מאמע פֿלְעָגַט מֵיר אַין די אוֹיגָן קוֹקָן,
עֲפָשָׂעָר ווּעָט זַי עֲפָעָם נָאָךְ מֵיר קָאנְגָּעָן גַּעֲבָן,
אוֹן לִיבְכָּטָר אַיז גַּעֲוָוָאָרָן לְאָסְטָט אָפּ רָוקָן,
גַּרְינְגָּעָר אַיז גַּעֲוָוָאָרָן מֵיר דָּאָם לְעָבָן.

אָלָע בְּרָאָכָּעָם פּוֹן דָּעָרְלָאָנְגָּעָן לִיפָּן
כְּהָאָבּ גַּעֲקִישָׁת ווּסְ'וּקָוְשָׁת די בְּלוּמָעָן אוּוּס אָרְעָן
אַין די ווּטְטָן — מִיטְחַיְּם זַיְיָ פֿלְעָגַן מִיךְ פָּאָרְקָנִיפָּן
אוֹן בָּאָגְלִילָט מִיטְשָׁבֵין מִיךְ אָפּ די וווען.

אוֹן בָּאָטָשׁ נִישְׁטָמָט גַּרְינְגָּאַיז צַו דָּעָרְלָאָנְגָּעָן
דָּאָם וואַס סְ'וּוִינְטָשָׁן מִאָמָעָם לִיפָּן, מִאָמָעָם אוֹיגָן,
הָאָכָּן אָלָע אִירָעָ לִיכְטִיקָע פָּאָרְלָאָנְגָּעָן
גַּעֲזָפְטִיקָט אַין מִינְן לְעָבָן, אַין מִינְן גַּלְוִיבָן.

אוֹן בָּאָגְלִילָטָן נָאָךְ בֵּין הַיִּינְטָמָט מִיךְ אָפּ די וווען,
אוֹן אַיךְ חָעָר די בְּרָאָכָּעָם פּוֹן אִירָעָ לִיפָּן פְּלִיסָן,
וּוֹי אָפּ זָאנְגָּעָן פְּרִילִינְגְּדִיקָעָר דָּעָגָן
אוֹן בְּעַנְטָשָׁן מֵיר מִינְן יַעֲדָן בִּיסָּן.

וַיְאָמַר

ווען איך קוק אין טיך זואס ווינן וואסער איז קלאר ווי טוי,
און כייז אפּן דנֶאָ דאס זאמֵד זואס ער האט פּון שטיינער צעמאָלָן,
וועיס איך איז געליבּוּן איז ער דאָזוקעּ קלָאָר איזוּי,
ווײַיל ער איזוּ דורך שטיינער געגאנגעּן דורך בערג און טאָלָן.

שערעken מיך נישט אָפּ מײַן וועג קײַן שטרויכלעּן קײַן שטיינער,
וואָוּ דער טוי זאָל זאָן מײַן בלִיךְ רײַן און קלָאָר.
איך וועל זוי מיט די הענט צעמאָלָן, צעבֿיַּיסּן מיט די ציינער —
סִיאָל לִיכְטִיק אַוְיפַּקְוּמוּן מײַן לעבעּן און מײַן וואָר.

איך זע: פּון שוווארצער ערְד קומעּן דאָזוקעּ גַּאלְדִּיק אַוְיפּ די זאנגעּן
און פּון פִּינְצְּטָעָרָרָר נאָכְטָן גַּיְתָּ אַוְיפּ דאס לִיכְטִ פּון טאגּן
פּון טיפּן וויּ צוּמָּאָל קומְטָ אַוְיפּ אַ לִיד מיט זיסעּ קְלָאָנְגָּעּן
און כ'פארשטיּ דעם זין פּון לעבעּן און יעדּן אל זואס כ'טראָגּן.

מײַן לעבעּן איז וויּ אַטְּנִיךְ זואס פְּלִיסְטָ דורך בערג און טאָלָן,
אמָאָל איז קלָאָר, אַמָּאָל מומְנָעּ אַוְיפּגְּנְעָבְּרוּזָטָ מײַן בלִיךְ,
אַזְוִי ווּרטָט פּון שטיינער דאס זאמֵד גַּעַמְאָלָן —
אוֹ דורך שטרויכלעּן און שטיינער איז דער וועג צום גְּלִיךְ.

קינד פון מארגן

דו קינד פון מארגן — אין דיר האבן מיר "פארקערנט"
אלע אונדזערע פארלאנגען,
ווען "געוייט האבן מיר מיט טרען"
און אונדזער מי איז אויונגאנגען
מיט בלינגן, און צום שניט
אייז מען בעגאנגען;
שוווער באלאדן
האט אונדזער ליאד
געטראגן שוין די זיסקייט פון א יאדער,
וואם דאָרָף אוייפֿקּומַען אין דיר.
אייז יעדער זונ-אויבֿנְגַּן —
געווען ברישעסדייקע אנטפלעקונן
כאטש נישט איינמאָל האבן נאָכְטִיקָע שרעען
געוֹאָלֶט דערוֹאָרֶגן דעם לייכטיקן מאָרגָן.
דעָמָאָלֶט ביסטו אויונגאנַקְומַען
פאר די אוינָן,
ווי עס קומַט אויף נאָך אַ שטורהָם
אַ רענְגְּבּוֹיָן,
און געעפֿנט אונדזער גלוּיבָן,
ווײַ פְּרִילְינְגְּדִיקָע שְׁפָרָצְצָן אַפְּ דער ערָד,
אייז גומַט צו וויסַן דעם ווערט,
פון יונְנָעֶר זְרִיעָ
און צו וויסַן אַז אלע מִיעָן,
זִינְגָּעָן נִישְׁט גַּעַוְּעָן אָמוּסִיט,
און גָּאָרְנִיְּשָׁט פָּאָרְדִּיסְט
אֲפִילְעָ יְעַנְעָ טְרָעָן
וּוְיִּלְאָן דֵּיר האָט אַונְדְּזָעָר גָּלוּיבָן זִיך "פארקערנט".

נאכטווין

וואָם בֵּין אַיךְ אֵין דָעֵר נָאכְתָּ ?
אֲ שִׁטְעָרֶן אֲ לִיבְכְּטָנְדִיקְעָר —
אֲ פָוְנְקָעַלְעַ אֲ קְלִינְמַס פָּוּן לְעֹזָאנְעַ-שְׁיַׁוּן ?
וּוָם יָאָגְטָ וַיַּךְ נָאָךְ דָעֵם שְׂוֹאָרְצָסְטָן שָׁאָטָן —
קָעְדִּי מִיטָּ לִיכְטָ אִים אָוִיסְצְרוֹאָטָן ?
וּוְעָרְסְ'וַיְלַ דָעֵם טָאָג פָּאָרְנְעָמָן אֵין דָעֵר נָאכְתָּ,
אוֹן אַיךְ טְרָאָג אִים אֵין מִינְן בְּלָוְטָ,
דָעְרְפָּאָר אַיזְן מִיר גּוֹטָ.
דָאָם מִינְהָמְטָעָ פָּעְדָעְמָל לִיכְטָ,
אַיְן מִיר, לְעַבְטָ —
אוֹן בָּאָגְלִיָּת מִינְיָעָ טְרִיטָ —
וּוְעָן נִיט —
וּוְאָלָט אַיךְ אֲ בְּלִינְדָעָר דָוְרָכָן טָאָג גַּעֲגָנְגָנוֹ,
אוּבָדָם לִיכְטָ וּוָם סְ'זָאָפָן אֵין מִינְיָעָ אוּגָן —
זָאָל מִיר נִישְׁתָּ קָאָנְעָן בָּאָלְיִיכְטָן דִי נָאָכְתָּ ? —
הָאָב אַיךְ מִיךְ נָאָךְ נִישְׁתָּ אָוִיסְגָּעְשְׁוִילָט פָּוּן אָוָרְ-טְרָאָכָט .
אוּבָדָם כְּבִין אֲ פָעְדָעְמָל לִיכְטָ אֵין דָעֵר נָאָכְתָּ ?
וּוְעָל אַיךְ פִּירָן דִי נָאָכְתָּ צָוָם לִיכְטִ-בְּרָעָגָ,
אַיךְ וּוְעָל בָּאָלְיִיכְטָן, דָעֵר נָאָכְתָּ, צָוָם טָאָג דָעֵם וּוְעָגָ.

א לופטיקע פלאנץ

איך זע א לופטיקע, א נישט-כאהעפטע פלאנץ —
פון וואנען נעמת זי אירע זאפטן?
און באַלד זוי כ'וואָלט צו איך זיך אויך פֿאַרגנטנץ
מייט צאָפלדייקע לעבענַס-האַפְּטַן.

איין מיר די האַפְּטַן נישט קיון לופטיקע זיי ווינען,
נאָר וואָרכְצְלִידְקָע, טִיעָפָע אָוֹן בְּמֵיָּז אַוְיךְ אַיְבִּיךְ,
וועָן נישט וואָלט יעדער שטרויכָל מִיךְ גַּעֲקָאנְט פֿאַרְנוּיְינָעַן
אייז ווי וואָלט אַיךְ גַּעֲקָאנְט זִיְן גַּאנְץ אָוֹן גַּלְיְיבִּיךְ?

איך האב נישט ליב קיין ציפערן
וואם נעמען מיר דערויביזן.
או עפעם ווערט מער
אדרער זוינצקיער.
נאר כ'האָב ליב דעם ציפער
וואם לאזוט קיין מאל
ニישט זיין אלין.

צווישן מענטשן

עם מאכט זיך צווישן מענטשן אין אַהעלן באגינען,
ווען איך בין דאָזוקע אויסגעמישט מיט אלעמען צווזאמען,
וואֹי איך וואָלט מיך אין פרישער יעצירע אַפְּגַעַפְּנוּנָעַן,
וואֹי אַקְינַד וואָס דערפְּלִיט זיין קויעַר באָם נאָפֵל פָּוּן אַמאָמען.

דעם אָלט דערפְּיל איך פָּוּן טרייט צעוויגטע דעם קלאנְגַּן,
וואָס עַלְנַט האָבָּן זַיְוַעֲשַׂת אָזְוִי טַעַמְפַּע גַּהֲיַלְכַּט אָפַּ שְׁטִיְיַן,
אַיך דערפְּיל אַטְיַפְּן זַיְוַעֲשַׂת אַין בְּרִיְּתַ-צְעַפְּלִיְּצָהָן גַּאנְגַּן,
און ס'ווערט מיר אָזְוִי גּוֹט אַקלְאַנְגַּן אַין גְּרוֹיסָן כָּאָר צַו זַיְוַעֲשַׂת.

דאָזוקע ווען איך בין אַין גְּרוֹיסָן דְּרָאָנְגַּן קִימָטַן אַנוֹזִיכְטִיךְ
מייט מִין קְלִינְעָם וויי וואָס ווערט אָפַּ מִילְיאָנָעַן אַקְסְּלַעַן גַּעַטְרָאָנְגַּן,
ווער איך נִישְׁתַּפְּאָרְלוֹוָן, נָאָר פִּיל מִיךְ שְׁטָאָרְקָעָר ווַיְכְטִיךְ,
וואֹי איך וואָלט דעם דְּרָאָנְגַּן פָּוּן מִילְיאָנָעַן הֻרְצָעָר פָּאָרְמָאָגַן.

אַיך דערפְּיל פָּוּן מִילְיאָנָעַן הֻרְצָעָר דִּי פְּרִיְיד וואָס שְׁטָרָאָמָט אָוֹן זַיְנְגַּט,
ווען אֲפִילְעַ שְׁטִיְגָעַר אָפָּן וועג שנְיִידָן זיך אַין פִּים בֵּין בְּלֹוט.
ס'אייז מיר אָזְוִי ווּוְיל אַין גְּרוֹיסָר קִיְּטַן צַו זַיְוַעֲשַׂת,
ס'אייז מיר גְּרִינְגַּן ווּיְל אַוְיך אַנדְרָעָר ווערט גְּרִינְגַּן אָוֹן גּוֹט.

ווען איז מענטש דעם צויזיטן
אייז אָ ברודער,
אייז דער וואָלף
ニישט קיין געפֿאָר.

מענטש

מענטש! דו קרוין פון אלע וועלט-באנטטען,
דו האסט געכוייט א שווועל
און געמאכט פון איר א האפֿן,
פֿאָר דִּין הַיּוֹם דִּין וועלט.

מענטש! דו קרוין פון אלע וועלט-באנטטען,
עפְּשׂוּר טִיפְּעָר אֵיז דִּין וְוַיִּיּוֹן,
נָאָר וּוֹעֵר וּוֹי דו קאָן אֶזְוִי האפֿן
אֲפָּרְזִיּוֹן?

ווער ווי דו קאָן אֲטִיש פָּאָרְשָׁפְּרִיטָן,
ס'זָּאָל דַּי עַלְנָתָן פִּון הַיּוֹם אָוֵיך וְוַיִּסְּמָן?
און אֲקָפֶן אֵין שְׁוּעָרָעָן נְוִיָּתָן
אֲפָּגָעָבָן אֲוַיְסָן קִישָּׁן?

ווער ווי דו אֲוַעַלְמָט אֲפָּרְדָּעָה האנט
קָאָן אֲצֻוּיָּתָן אָנוֹנְטָעָרְטָאָגָן,
אוֹ דָעַרְפְּלָן עַר זָאָל אֲפָּרְיִינָט —
דָּאָס זִינְגָּעָן מְעַנְטָשׁ דִּיןָעָן גָּאָבָן.

סאנטיאגער מאטיוויז

1

איך האב געוזכת אין געלע, אפגעברענטע גראזון
דאם האריין, פון דער ערדה,
און צעשטאכן ב'האָב די הענט כייז בלוט
און דערהערט:
עם קלאָפט דאָם האָרַץ פון דער ערדה,
וואָס בענקט נאָך הענט
בענקט נאָך מאַיס-כָּאַים,
בענקט מען זאל זי אויספֿענטען פון קײַיט.
און ב'האָב מיר דערפריט,
כ'זאָלט זי די ערְד אַרְמְגַעְנוּמוּן —
אוֹז בענקשאָפט — מוֹז מיט ברוּיט אוּפְּקוּמוּן.

2

איך ווּוִים, דו האָסְט אַינְגַּעַזְפֶּט גַּעֲנָג טְרֵעָרֶן
און גַּעֲבָוִין הָאָסְט אַשְׁטָעְכִּין דָּאָרֶן,
וואָס, כָּאַטְשׁ נִידְעָרִיך בָּאַ דָּעַר ערְד,
קָאָן דָּעַם הִימְלָ צְעַשְׁתָּעַן מִיט זִין צָאָרֶן.
און איך אַלְיָין זואָלט אַיְזָה דִּיר זִיך „אַינְגַּעַזְקָעָרֶט“,
אוּבָס' זואָלט פִּון דָּעַם אוּפְּגִּינִּין נָאָר אַ זִּיסְעָר זָאָנֶג
מִיט אַ לעָבָן אַ ברוּיטִיקִים אַוְן גַּעַשְׁמָאַקְסִּים
ס'זָּאָל צְיעַדְעָר טָאָג אוּפְּקוּמוּן מִיט גַּעַזְאָגֶג.
ס'זָּאָל קִינְדְּעָרְשָׁע בעַלְעָד זִיך רָוְנְדִּיקָן זַוְּיִיבְּרוּטָן,

ニישט ווי דאָרְגַּן אַפְּ צַעֲפָלָצְטָעָר עַרְד, דָּאָר,
און אַרְוִיסְקּוֹן זָאַל אַ פֿרִיֵּיד פֿוֹן זַיְעָרָע אַוְינָן
און נִישְׁט אַ שְׂטוּמָעָר נִישְׁט-גַּעַשְׁטִילְטָעָר צָאָר.
און אַיך וּוַיִּם: אַיך אָוּן דָו, וּוְ צַוְּנִינָן פֿוֹן צַוְּוִי בָּאוּנְדָעָרָע שְׂטָאמָעָן!
נַאֲרָ מִיר בִּיְדָע — קָאנָעָן דָּאָם בָּאוּנִין צַוְּאָמָעָן!

רייאָה האַנְדוֹא, 1962.

סָאָוְטִיאָגָא דָעַל עַסְטָעָרָא — אַ פֿרָאַוְינָץ אַיְן אַרְגְּנָנְתִּינָה.

פריעינגטשאפט איז ליכט
וואסם האט נישט מוירע פארן שאטן
דעך שאטן וויזט דאס אן
אף דער לייטיקיות.

לייבשאפט

ברודער! כ'ויל זאלסט זען איז מינען אויגן
אווי קלאר די לייבשאפט וואם איך טראג,
וועי ס'זינען קלאר די פארכן פון אַ רענגבויגן,
וועי קלאר דער אויפשפראץ פון אַ ניעם טאג.

איך קומ דיר מיט מינן לייבשאפט איזט אנטקען,
וועי די זוּ דעם טאג מיט שטראלן אויפגעעהעלט,
לייב און טיעער זינגען מיר די אלע וועגן,
וואם פירן צו אונדזער לייבטיק-פריער וועלט.

און טאמער אמאָל, ברודער, זיין מיר מויכל,
כ'בן פון צוּוויפֶל ווען געפְרוֹוֹט געוואָרֶן,
אויך די זוּ מיט שאָטֶן ווערט געשטְרוֹוִיכְלַט,
אויך זי וואָרָעָמֶט אוּס אַמאָל אַ דָּרֶן.

עלגט איז נישט
דעָר מענטש וואָם האָט
נישט קיון ברודער,
נאָר דער וואָם קאָן נישט
זִיּוֹן קיון ברודער.

יעדן זון-אייפגאנג

דעם זון-אייפגאנג פארטורי איך זיך אינגעאנץ,
ווען כ'טראג אפילע א פיצל נאכט נאך און די אוינן
כ'זואלט זיך טוינט מאל אין יעדן טאג פארפלאנץ
און טוינט מאל מיט ליבשאפט אים באווויגן.

איך ווייס דורך נאכט איז שוער אדורכעטראנן
די ליכטיקיט אן שטרויכל גאנץ,
דאך — ווער קומט דעם בוים דעם טאג אונזאגן
או ער זאל שטיין אין צוויטן-גלאנץ?

אקענן טאג ווי ס'זואלט די נאכט אף אים קיין שליטע
נישט געהאט מיט איר לויער,
אווי וועל איך מײַן ליכט אויסטראגן און פארזהיטן —
אין לעבעדיקן וואָצְלְדִּיקְן דויער.

און יעדן זון-אייפגאנג אפסני זיך אַנְפָאַרְטְּרוּיַעַן
מיט יעדן צאָפל פון מײַן מינדסטען פינגעראָד
דעָר טאג פארטרייבָּן וועט אַיְעָדָן לויער
און כ'זעל די נאכט באָזוּינְגָּעָן גראָנגָעָה.

איך בין מעקאנע דעם גלאק

איך בין מעקאנע דעם גלאק,
וואם קאן זייןע קלאנגען
אווי אפּן און דורךויכטיק —
פֿון זיך ארוים דערלאנגען.

איך בין מעקאנע דעם גלאק,
וואם אוין נישט באשיזונג,
און באחאלט נישט זיין קאל
אין האלבע גערידן.

איך בין מעקאנע דעם גלאק,
וואם קאן אווי אפּן
אין לופטיקן ציטער
אי מאנען אי שטראפן.

איך בין מעקאנע דעם גלאק,
וואם אין העלע פֿארטאגן
ר'ועט א ליבטיקע בסורע —
איבער וועלטן צעטראגן.

בא אט דעם פיעער

או מען זאל מיך ווען דערמאנען,
וועלכע אנגעבן סימאנים?
או וואס טיעער כ'חאָב געהאַלטן,
כ'חאָב פאָר קיינעם אויסבֿאַהאַלטן.

או אלץ וואס שיין און האט א זינען
כ'חאָב א יעדערן פֿאַרגונען.
זאל איך נעמען זיך אויסרימען
מייט אט דעם צי יענען סימען?

גייט עם מיר נישט אינעם לעבען.
או גוט געווען אויז גײַן דערעלעבן!
אונ אוייב געגעבן, כ'חאָב גענומען —
וויי א פֿאַלד נעמט אויַף א זאמען.

אוייב געטילט כ'חאָב וואס אויז טיעער,
וועיל געוואָרעטט ס'האָט דאס פֿיעער,
וואס צוזאָמָען ברעננט אונדוּן פרײַיד
אונ אין א נוית איך נישט צעשיידט.

אויז דערמאנען זאל מען מיך — בא אט דעם פיעער
אוייב געבראָכט האָב איך א פֿונקעלע צוישטייער.

או מײַן פֿרײַד...

או מײַן פֿרײַד פּוֹל זָאַל זִין
איו נישט גענונג פּוֹן טָאג די שְׁיַין,
נישט גענונג איוּ מִיר מײַן זַעַט,
נישט גענונג מײַן ווּיטֶע בעט.

נישט ווּיל אַלְעַז איוּ מִיר צַו ווּינְצִיךְ
נישט ווּיל אַיךְ בֵּין אַזְוִי גְּנִיצִיךְ,
נָאָר אַיךְ מוֹזִיךְ אַזְוִיךְ דָּעָרוּוּתִים —
סְ'זָאַל באָקוּמוּן מִיר מײַן בִּימָן,

אי אַזְוִיךְ דָו ווּוִימְטָ פּוֹן אַ זַעַט
אוֹ נישט באָדוֹרָאת איוּ אַזְוִיךְ דִּיבָּן בעט,
קִינְגָּעָר רְוִיכְבָּט באָדָר די שְׁיַין —
דאָן עֲרַשְׂתָּ פּוֹל מײַן פֿרײַד ווּעַט זִין.

נְלִיָּה לְעַבֶּעֶת שְׁפִירֹונֶג

גָלִיקְלַעֲבָע שְׁפִירּוֹנָג

אֶזְוִיפִּיל הַוִּיכְקִיִּיט,
אֶזְוִיפִּיל רְוִים,
אוֹ אֵיךְ וְעַמְּיךָ קְוִים,
קוּוִם אֲרוּוִים.
וְוי אַ גְּרֻעוֹל אַ גְּרִינְס
אַפְּ חַוִּיכָן בָּאָרגָן,
אַ פָּעַלְדוּיק אַדְעָרָל
אַ דִּינָע שְׁפִירּוֹנָג פָּוּן שְׁטִיָּן.

צִיטְעָרֶט דָּאמָם דִּינְגִּינְקָע גְּרֻעוּלָע,
אַטְעָמֶט דָּעָר בָּאָרגָן מִיט גּוּוּרָע,
וּאַלְקָנְט זִיךְּ דָּעָר הִימָּל
פָּוּן זִין יַעֲדָן אַטְעָם.
שְׂוִימָט אַ רִיטְשְׁקָעָלָע
פָּוּן זִין אַינְגָּעוּוִיד —
שְׂוִימִיק בְּלוּט.

אוֹן אֵיךְ — אוֹן מִיר זַנְגָּט
מִין בְּלוּט אַ לִיד, —
אַ לִיד צָום בָּאָרגָן, צָום הִימָּל.
גָּאָרְבִּישָׁת אַיז פָּאָרְפָּעַלְדוּיקָט
אוֹן מִיר,
אַלְץ אַיז אֶזְוִי דִּין,
אַלְץ אַיז שְׁפִירּוֹנָג,
גָּלִיקְלַעֲבָע שְׁפִירּוֹנָג,
אֵיךְ קָאָן אַלְץ אֶזְוִי וּוּיךְ
אַרְיִינְעָמָעָן אוֹן זִיךְּ.

כוכו, 1963.

א רעננבויגן

מייט פאסן פון קאלירן זייןיע זיבן,
האט אפֿן הימל זיך צעשפְרייט א רעננבויגן
און די לעצטּוּ זאָרג פֿאַרטֿרִיבֿן
פֿון דעם הימֿלָס וויינגענדֿיקֿע אָוִיגֿן.

דורך די וואָלקֿנֶס זיך אַדְרַכְגַּעֲרִיסֿן,
וואָי די זוֹן מייט אַירַע שְׁטַרְצָלַן
קָעְדִּי מֵיטּ רֹוִיטּ פֿון זְנוּנְשְׁנִין פֿאַרְזִיסֿן —
די טְרָאָפֿנֶס ווָאָס אָפּ וְאָגְגָעַן פֿאָלַן.

און די לעצטּוּ טְרָאָפֿנֶס דְּרוֹכְגַּעַלְיוֹיכְטַעַנָּע זיך צְאָפְלַעַן
וואָי אַטְרָעֵר פֿון פְּרִידִיך אַין מַאֲמָעַס אָוִיגֿן
וְאָס בְּלִישְׁטְשְׁעַנְדִּיקֿעַר מַאֲכַתּ נַאֲךּ די שְׁוֹאָרְצְצְאָפְלַעַן —
וואָעַן אַוְיפְּגַעַשְׁיַינְטַע וְעוֹרָן זַיְמַיט גְּלוּיכֿן.

דער אַדְלָעֵר קָאָן פְּלִיעָה הוֹי,
נָאָר עָר בְּאֲגַעַמֶּת נִישְׁתַּחֲוֵד עַם זַיִן
פָּוֹן זַיִן פְּלִיאָ;
וּוֹעֵן נִישְׁתַּחֲוֵד וּוֹאַלְטָה עָר גַּעֲפִילָט
אוֹ וּוֹאַרְעַמְקִיָּט
איּוֹ דָּא נַאֲעַנְתָּ צַו דָּעֵר עַרְד.

אָפַחַת חִוִּיכָן בָּאָרֶג

אָפַחַת חִוִּיכָן בָּאָרֶג וּוֹאָקְסָט אַ בּוִים,
וּוְאַרְצָלֶט עֲרֵזֶר אַיְנָגָעָבָוִיגָן,
צַעֲפָלָעָן צְוַיְינָן אַיְנָעָם רְוִים
הַאֲבָן מְוִירָע זִיךְרָאָוּגָן,
קוֹקָט דָעֵר בּוּוּם אַרְאָפְּ צַוְעָדָר,
פָאָרְכָּעָנְקָט מִוְתְּ גְרִינָע אַוִיגָן,
וּוְיִסְטָ אַיְרָ מְעַנְטָשָׁן כָּאַטְשָׁ דָעָם וּוּעְרָט
פָוָן וּוֹאָקָסָן אַוִיסְגָּעָצְיוֹגָן?

כּוּכְבִּי, 1963.

ש ק י ע

לייגט די זוֹן צופומען באָם הימל,
טוליעט זיך צוֹ מאַמע-ערד,
ליינט צוקאָפֿעַן זיך אַ בלײַמֶל,
אטטעט שטייל אוּ קוּים מעַן הערט.

טוליעט זיך די גאנצָע ערְד,
ווײַל דער זוֹן זיין אַ צוקאָפֿעַן,
קוּקט לעוֹאנָע שטייל פֿאַרְקָלְעַרט,
טרײַפֶט מִוּט זילבעָדִיקָע טְרָאָפֿעַן.

אוֹן די לעַצְטָע שְׁקוּעַ-שְׁטְרָאָלָן,
וְוי אָפַחַלְדוֹ אַ שְׁנִירֵל פֿעֶרֶל,
צְאָפְלָעָן זיך אָפַעַרְד אוֹן פֿאָלָן.
וְוי פָוָן מַאֲמָעָם אוּבָג אַ טְרָעֶרֶל.

זונגעַן גָּאַלְדִּיק אוּס די זונגעַן
זַיְעַר לִיד קָעָגַן די שְׁטָעָרַן
אָזָא זַיסְקִיַּת אַיְזָא אוּפְּגָעָנָגָעַן
איְגָעָם קְלִיְגָעָם פּוֹלָן קָעָרַן.

הָאַלְטָא אַ דָּאָרָן אַיְזָא דֻּעָם אַטְעָם
פֿאָרָן לְעַבְּדִיקָע וּוּרָן,

או אלע ליכטיקע געבעטען,
האָט א זאנגע אין זיך "פארקערנט".

ליינט די זוּן זיך רײַיך של אָפָּן
אָזוֹפְּיל ליכט אָרוּם פֿאָרְשֶׁפְּרִוִּיט
איָז די נאָכְט אוּיך פֿוֹל מִיט האָפָּן
פֿאָר דער מאָרגְּנְדִּיקָּעָר פרײַיד.

שטערן אבן חיים,
אווייל שטערן.
זוי אלע
האָבן געשאָבן
דאָם ליכט
אין מײַן אויג.

די נאכט

די נאכט פאלט צו,
מייט שטילע טרייט,
מייט דו, מייט דו
מייט ליד.
מייט זילבערנעם ציטער
פינקלען די שטערן,
וואי שטייניקער שפליטער
וואס איז ערשות געבורן.
אין נאכטיקן שאטן
קאו א קאלוושע ווערן
מייט פינקלען באשאטן —
וואי א הימל מייט שטערן.
און ווען געזאנג פון די גריין
די נאכט נעמת פארויגן
מיינען זשאבעם אפילע
עם וואקסן זוי פלייגל,
או א זומפ איז א הימל
און זוי זיבנען דערפלויין
צום שטערן-געווימל,
צום ליכטיקן אויבן.
או ס'זאל זומפ זיך נישט מישן
מייט הימל מייט קלארן,
דער טאג נעמת פארוישן
די נאכטיקע שפורה.

די לעווארן
שפיגלט זיך אין יאט
א גאנצע נאכט,
און איז פריימֶרְגַּן
באהאלט זי איר בלאט געוווארן
פָּגָנָעָם הִינְמָעָרְ דָּעָרְ זָוָן.

אָוֹנוּטִיקָעַר פִּיזְיאֹזֶשׁ

געקומען איז די זונ צום יאמ
מייט איר לעצטן אטעם,
געמיינט זיך ליגן שלאלפֿן סטאטם
וועט איר דא געראָטן.

אייז אָוּוּק אָ דִינְעָר פֿוֹנְקָ
זיך צום יאמ אויסכָאָדָן
און פֿאָרוֹזָוּכָט פֿוֹן יאמ אָ טְרוֹנוֹנָךְ
זיך אָנְגָעָפְּלִיט מִיט גָּנָאָדָן.

האָט די זונ רוּוִיט פֿאָרְשָׁעָמֶט
אויך זיך אַיְינְגָעָטוֹנְקָעָן,
האָבָן כּוֹאָלִיעָם ווי מִיט הענט
געקליבּן גָּאָלָד פֿוֹן פֿוֹנְקָעָן.

שְׁטוֹרָאָלָן ווְנִיקָע פֿאָרְשָׁפְּנוֹנָעָן
איין די חָאָר די ווִיסְעָ,
אי ווּעָן קָוְמָעָן וועט לעוֹוָאָנָע
בוֹרְשְׁטִינָעָן זָאָלָן פְּלִיאָצָן.

און די זונ מִיט לִיפָּן נָאָסָע
קוּשְׁטָט די נָאָכָט די שְׁטִילָעָ,
לְעוֹוָאָנָע מִיט אִיר פֿאָגָעָם בְּלָאָסָן
שְׁעַפְּטְשָׁעָט שְׁטִיל אָ טְפִילָעָ.

א יי ב י ק

אייביך כיועל דיר זונגען, אייביך,
וועלט מטען פון לוייב מעין ליד,
אייך בין יונג נאך, אייך בין גלייביך
כ'זוויל ווי דו נישט וווערן מיד.

יעדן טאג זיך צו באנגיינ
מייט דיזן זוניק-העלער פריד,
או מיר זייןגען דאך אין צווייען
דעם לעבנם ליכטיקער באשיד.

אויב א כאָלעַם אוֹזֶרְפּוֹלִיגָן,
ニישט געקאנט האט וווערן וואָר,
אוֹזֶרְפּוֹלִיגָן נישט געווויגָן
און די קויבcum נישט געשפּאָרט:

וועלן מיר דעם ווועג געפֿינען
צּוֹ יַעֲנֵדְר וּוֹנְדָעָרְלָעְכָּר בְּרִיךְ;
וועיל מיר וויסן דאך דעם זונען
פון שווער פָּאָרְהָאָרְעוּוּתָן גְּלִיךְ.

פרילינג

כ'בין אוווק נאך העלן קלאנגן,
כ'בין ארוים דיר הינט אנטקעגן.
כ'האָב דערהערט דיבּן צארטן גאנגען
אָף סאמעט אויסגערגינטע וועגן.

מ'האָט צעוזונגען זיך אין מיר,
אויפגענאנגען העל און קלאָר
פרילינג-לעבן, פרילינג-שיר
פונקט ווי ניע אַכצְן יאָר.

כ'האָב פֿאָרגעטען באָלֶד דעם ווינטער
אייז וואָם אָז כ'האָב אָ גְּרוּעָן האָר?
ס'האָבּן בּֿיְמּוּר שְׁוִין באָנִיט זיך
פרילינגדייק עפּשער הונדערט יאָר.

פֿיל אַיך ווי אָ בוּם עַם שְׁפְּרָאַצְן
ניע קְנָאָסְפּוֹן בלעטער גְּרִינְעָן,
אוֹן מִין האָרֶץ ווּרְטָן אָנְגָּעָנָסְן
פוֹל מִוְתְּ האָפְּעָנוֹנָג אָוֹן לִיבָּעַ.

ראם לעבן אויז א ליר,
ווארט וווערט קיינטאל נישט אלט
און גיט קיינטאל נישט אוים.

לעבן

לעבן! לעבן! לעבן!
שריביען אלע געוועבן.
אזווי ווילד,
אזווי מילד
אזווי קינדערייש צעשפיטט.
ווײַפְּלָ צַפְּלָדִיקָע שְׁרָעָקָה
ערעוו לְיַכְּתִּיקָה אַנְטָפְּלָעָקָה.
און אַיךְ זָמֵל אַלְזָ אַין גָּרְבָּן
שְׁעַנְקָ דָּעַם לְעָבָן, שְׁעַנְקָ דָּעַם הָאָרָבָן.
עם אַיז גּוֹט אַזְוִי דָּעָרְפִּילְזָן:
וַיַּדְעֶר, וַיַּדְעֶר קּוֹמַט דָּעַר פְּרִילִינְג.
עם אַיז גּוֹט אַנְטָקָעָנְגָקָומָעָן
יְעָדָן נִיְיעָם, פּוֹלָן זְוָמָעָר,
אַלְדָּסָם שְׁוִינְגָן נִישְׁתָּמָט פְּאַרְשָׁוּבִינְגָן,
וּוְאַ סָּמְנָעָ קָאנְגָן שְׁטִינְגָן,
און דָּעָרְגְּרִיכְן
אַלְעָ הַיְיכְן
אַבְּיַנְגָעָפְּרִילִינְגָטָע אַין גְּלוּיכְן
און צָו זְוִי בְּזָאַל וַיְדָעָהְיִיכְן...

איין ווֹאָרֶט אַזָּאת זָאנָה,
וּוְאָמֵן זָאָל וּוְיַלְאָסָק אַפְּ טָאָג זִיּוֹן,
וּוְיַלְיַוְנְגַרְיוֹקָעָר גְּרוֹן,
וּוְיַלְיַוְנְגַעֲפִינְגָּן
אַפְּרִיאַנְט —
דָּאָם אַיְוָגְלִיק.

גָּלִים

קײַן סאָך דאָרָף אֵיךְ טַאַקָּע נִישְׁטָ צָום גָּלִיק,
געַנוֹג אַיְזָה דִּי פֿרַיְד אַיְזָן קִינְדָּעָרְשָׁן בְּלִיק,
ס'זָּאָל זַיְד מִינְן הָאָרֶץ וּזְזַיְד פֿרַילִינְג אֲבָלִימָל
מיַט פֿרַישְׁעָר יְוָנְגְּקִוִּיט פֿאַרְטְּרוּיָעָן דַּעַם הִימָּל.

קײַן סאָך דאָרָף אֵיךְ טַאַקָּע נִישְׁטָ צָום גָּלִיק,
עַם בְּאָדָם זַיְד מִינְן פֿרַיְד אַיְזָן מַאֲמָעָשָׁן בְּלִיק;
געַנוֹג ס'זָּאָל אֲוֹוָאָרְעָמָעָה האַנט טַאַן אֲגָלָעָט,
אוֹזָפְּטִיק אָוָן פֿרַוכְּטִיק זָאָלָן וּוָעָרָן מִינְעָן טָעָג.

קײַן סאָך דאָרָף אֵיךְ טַאַקָּע נִישְׁטָ צָום גָּלִיק,
געַנוֹג ס'זָּאָל מִיךְ פֿירְן אֲוֹנְגִּיקָּעָ ברִיךְ
אָפָּן וּוָעָג וּזְזַיְד ס'חָאָט גָּלוּבָּן גַּעַשְׁטָעָלָט זִינְגָּעָט טָרִיט
איַזְמִינְן הָאָרֶץ וּוָעָרָט אֲפֿרַילִינְג אָפְּ אַיְבִּיק צָעְבְּלִיט.

קײַן סאָך דאָרָף אֵיךְ טַאַקָּע נִישְׁטָ צָום גָּלִיק
נַאֲר גְּרִיאִיט כְּבִין פֿאַרְחָאִיטָן דִּי פֿרַיְד נַאֲר אַיְזָן וּזְזַיְד
פֿוֹן יְעַטְוּעָדָן בִּיְזָה פֿוֹן יְעַטְוּעָדָן קְרִיג —
דָּאָם אַיְזָה דַּעַר זַיְד פֿוֹן מִינְן פֿרַיְד פֿוֹן מִינְן גָּלִיק.

בָּאָם וְוַאֲסִעֶרֶפֶל

שטראַלן, שטראַלז'וֹנוֹיקע שטראַלן
צונַיְפְּגָעַנוּמָעַן אַין סְטוּוֹגָן;
פָּוָן אַ הַוִּיכָּן בָּאָרְגָּן זַיְ פָּאַלְן
אוֹן פָּאַרְכְּלָעַנְדָּן מֵיר דַּי אַוְינָן.

די זָוָן דַּי עַרְשְׁטָע אַיְזָ גַּעֲקוּמָעָן
זָעָן דָּאָם וְוַאֲסִעֶרֶפֶל,
אוֹן גַּעֲבוּרָן טַוִּיזָנָט זָוָעָן
פָּוָן אַיְרָעָ פְּרִיעָן שְׁטְרָאַלְן.

גַּעֲקוּמָעָן אַיְזָ אַוְינָךְ דַּא צָו לְוִיפָּן
אַ בְּלִיכְבָּעָ דַּי לְעוּוֹאָנָעָן,
אוֹן זַיְלָבָעָר אַנְגָּעָשִׂית מִיטָּהוּפָנָם
פָּוָן אַיְרָ זַיְלָבָעָר פָּאַנְעָם.

שְׁטָעַרְנְדָלָעָךְ מִיטָּגָלִי אוֹן גַּלְאָנָץ
הַאָכָּן זַיְדָ צְעִיפְנְקָלְטָ
אוֹן צָוָם שִׁימָעָר זַיְדָ פָּאַרְגָּאָנְצָט —
מִיטָּ דִּימְעַנְטְּעַנְעָם שְׁפָרָעָנְקָל.

אוֹינָךְ מִינְזָ לִיכְטָמָ כְּחָאָב דַּא גַּעֲפָנוּן
אַיְן שְׁיַין פָּוָן רַעֲנַנְבּוֹיָן
סְזִינְגָּעָן שְׁטָעָרָן, זָוָן, לְעוּוֹאָנָעָן
אַרְיָין מֵיר אַיְן דַּי אַוְינָן.

קָאַטָּאָרָאָטָאָסָ דָּעַל אַיְנוֹאָסָו, 1966.

אייביך פארווענדערט

א פאלמע באם וואסערפאל צופנסנש
שטייט שווין יארן עפשער הונדערט,
נאר פון די בלוייע וואסערפלוסן
הערט נישט אויפֿ צו זיין פארווענדערט.

ס'האלט דער שטראָם זי אין באשפריצִין
און באפערלען אירע בלעטער
די קרוין מיט פיליגראָגען-שפיצִין,
אין די רוימען איז פָּאַרְקָלְעַטְעַטְרַט.

געווען א קומטֵל א צעצייטערטֵם,
וואַי גָּרוּעָלָעָד, די בלעטער דינע,
אַקְעַגְּנוֹן שטראָמִיקָן גָּעוּיְטָעָר.
זיך גָּעַנוּמָעָן בָּלָאַלְעָד גָּרִינְעָן.

כָּאַטְשׁ צָוּם וּוְאַסְעַרְפָּאֵל אַ שְׂטָמָלֶצֶץ
זי קוּקְטַּ שְׂוִין עַפְשָׂעָר יָאָרָן הַונְדָעָרָט,
מיַט שְׂטָאָם פָּאַרְוּאַרְצָלָטָן פָּאַרְהָאַלְצָטָן,
איַז וּי אַ קְוּמְטֵל, אַלְעַז פָּאַרְוּוֹנְדָעָרָט.

און אַיך קָאָן זי גָּוָט פָּאַרְשְׁטִיָּין,
אוּיך אַיך וּוְאַלְטַּ אַיְבִּיך זַיְן פָּאַרְוּוֹנְדָעָרָט
וּוּעָן בְּלִיבֵּן כִּיזָּל צּוּפְסָנֶשׁ שְׂטִיָּין,
וואַי זַי אַפְּלַע יָאָרָן הַונְדָעָרָט.

קָאַטְאָרָאַטָּאָם דָּעַל אִינְגּוֹאַסְוּ, 1966.

אָפַח צוֹ קְוִמּוֹן פְּרִי
אֵיזֶה גְּעֻנָּה אֲרוֹבִיסְגִּין פְּרִיעָרִ;
אָפַח צוֹ קְוִמּוֹן צוֹ דָעֵר צִיִּיטַ,
מוֹזָעַן לְעַבְנָן מִיטַּדָּעֵר צִיִּיטַ.

א בויים אוּן ערעוֹו פרילינג

ס'ציטערט די קאָרַע מיט פֿראָסְט נַאֲךְ באָצְוִינְגַּ
און בלעטער נאָקָעַט סְטָאָרְטְשָׁעַן די צוּוִינְגַּ,
קְנָאָסְפָּן פֿאָרְמָאָכְט נַאֲךְ וּוּי בלְינְדָע אָוִינְגַּ,
דאָךְ טְרִיאִיסְטְּלַט דָעַר בּוּיְם זַיְן שְׂוִין אָפְּ פּוֹן זַיְן שְׂוִינְגַּ.

געטרָאנְגַּן דָעַם פֿרְילִינְגַּ וּוּי אָ צָאָוּאָעַ,
וּוּי אָמָאָעַ מִיט לְיכַשְּׁאָפְּט גְּזַעְוַן אִים פֿאָרְהִיטַּן
וּוּעַן וּוּינְטַן וּוּי הְוּנְגָּרְיקָעַ וּוּלְעַף האָבָן גְּעוּווָאִיעַטַּן,
וּוּעַן דָּם לְיַיְיכְּ הַאָטַּן גְּעָרִיםַ אָפְּ שְׁטִיקָעַר גְּעוּווִיטָעַר.

אוּן אִיצְטָעַר באָפְּרִיעַיטַּן פּוֹן מוּרְיעַ פּוֹן שְׁרוּקָן,
רְיוּלָעַן די זָאָפְּטַן זְוִיְּעַר שְׁלִיכָּעַם דְּעַרְפִּילַּן,
אוּן גְּלִיאְקָלְעַכְּעַר שְׁטוּינְגַּן וּזְדָעַר אַנְטְּפָלְעָקָן,
ברִיאַישְׁעַסְדִּיק נַיְּיַה דָעַם פֿאָרְבָּאָרְגָּעָנָעַם פֿרְילִינְגַּ.

קוּק אֵיךְ: דָעַר בּוּיְם אוּן צַעְקָאָרְבָּט אוּן צַעְשְׁנִיטַּן,
פוֹן חָאָרְבָּסְטַן אוּן וּוּנְטָעַרְטַּס אָרוּים אָוּמְנָגְעַבְּוִינְגַּן,
וּוּי קָאָן אֵיךְ, אָמַעְנְתָשְׁ אֵין שאָ פּוֹן גְּעוּווִיטָעַר,
ニִשְׁתְּ דְּעַרְפִּילַּן מִיטְ כּוֹשִׁים דָעַם זַיְן פּוֹן מַיְּנַן גְּלוּיבְּן?

באהעפטונג

עם הויידעט זיך אָף צויניג אָז עפֶל
וואַי אַין אָזונִיק ווַיְגַעַלְע אָזוֹי,
וואַי אַין פַּרְימַאֲרְגַּנְדִּיקָן נַעֲפֵל
אָף אָז בּוּס אָטְראָפָן טַוי.

קַוְשַׁת דָּעַר צויניג די עפֶל-בָּאָקָן
רַיְנַט די זְשִׁיוּעָצָע ווַיְבָלָוֶט.
עפֶל אָזָן צויניג זיך קַוְיִקָּן קַוְיִקָּן,
פָּוֹן דָּעַר בָּאַהעֲפַטְוֹנָג ווּעָרְטָמָר גָּוֶט.

יונגנט

איך נעם דערמאנען יונגעם פלאם.
פון א מאג וואם איז פארגאנגען,
פון א רויישנדיקן יאמ,
פון א פעלד צעפלייצטע זאנגען.

איך אליען מיט גראינגע פים
און נאך גראינגען געמייט
עם טוות זוי א פויגל זיך א רימ —
אין די הימלאן גלביך עם פלייט.

איידער ב'קאנ דעם פלי דעריאן
וואי ס'וואאלט א יאמ די נאכט פאראשלונגגען
און עם נעט שווין ווידער מאגן —
שטייט און לאכט פון מיר די יונגנט...

ליבע

אנגענומען בא די הענט
זינען זיי אזי גענאנגען
שושקען סואידעסדייך זיך זאגען —
ליבע...

פריש און נוי זינען די וועגן
ווער זוי זיין האט דען געקענט
באטראטען אט די וועגן?
לאכט א נאכטיך טראפנד פון רען —
ליבע...

אייז דער טאג ווי נארנישט אויסן
אף שפייצפינגער שטיין געליבן
נאָר די הערצער רויישן רויישן —
ליבע...

עפענען לייפן זיך ווי בלומען
שעפטשיען אין דער שטיל אַ נאמען
שמוייכלען פיגל אין די געסטן —
ליבע...

געדענסטטו?

געדענסטטו אונדווער ערשותן שפאנצ'יר?
דיבנע אויגן זונען-שטראלן
און געגאנגען זינען מיר,
וوى א באסן מיט א קאלאע.

עפעם האב איך דיר געואנט
און געלאנצט האבן דיבנע ציין,
וوى דער יאמ אנטקען טאג
און געואנטה און יא און ניין.

יאן וوى זים, וوى צוקער זים,
און ווידער ניין און ווידער ניין!
ס'קאן א בין נאר געבן אוז בים,
ס'זאל די זומקיות גלייך פארגנין.

נאך געלאנצט האסטטו מיט ציינער
וوى א הימל לאכט מיט שטערן,
אט דאס לאכן, אויצער מינער,
היינט איך הער נאך, איך וואלט שווערן.

א טרער

איך האכ געווען א טרער אין דיבנע אויגן,
א גלאנץיקע א גלאטיקע צעשיםערט,
ווען צ'זאל נישט וויסן אוּס'האט א טרויער זי באווויגן,
וואלט אט די שיינקייט גארנישט מיר געקימערט.

ווען איך זאל וויסן אוּס דיר ליעיכט
מייט אט דעם זולבער-בליאםסקעדיקן צאפל,
וויי ליעיכט צעפלאפלט ס'אייז א כוואלייע אינעם טיין
וואלט איך באשוווירן אט דעם גלאנג אין דיבן שווארצאפל.

נאָר עפֿעַם דרייקט דיבן טרער — זי אוּס נישט גריינגעַ
אוּס ביוֹן האָרְצָן טוֹט דער וויי זיך אָפָּרְזּוֹוָג,
אוּס נֵעַם אָרְבִּין מֵיך אַיְן דיבַּן טרער, דערטרינֶק,
אוּס אָוִיסְטְּרִינֶקָעַן זָאָל איך דעם טרויער פָּוּן דיבַּן אוּגַּן.

א בריוו

כ'בענק נאך דיר מײַן טיבערער,
דו שטוייסט מיך פאָר די אויגן,
כ'זואָלט דורך יָסֵם אָוֹן פֿיעָרֶן
זו דיר איזטער געפלויין.

קָאָן אַ בְּרוּוֹן דָּעַן אִיבְּרָגְּעָבָן
וְיַיְכְּבָּעַנְקָאָן נָאָךְ דִּיר מִינְיָן לִיבְּעָרָ?
וְיַיְקָאָן מָעַן אַוְיסְמָאַשְׁלָעָן מִינְיָן לְעָבָן,
וְוְאָם טִיף אַיְן הָאָרֶץ פָּאָרְקְּלִיבָן.

וְוָעַן כְּשַׁטְּעַל דִּי אַוְיסְיָעָם אָפְּ פָּאָפְּרָ
כְּזַוְּיַיְלָ דֶּרֶךְ מִינְגָּעָ רַיְזָ
אִיבְּרָגְּעָבָן עֲפָעָם דִּיר
פָּוָן דָּעַם וְוְאָם מִיר גַּעַשְׂעַט.

נָאָךְ כְּזַעַן אַיְךְ וְוָעַל נִישְׁתָּ קָעָנָעָן
דִּי גַּעֲפִילָן אַוְיסְגַּעַשְׁטָאַלְטָן,
דָּעַרְפָּאָר וְוָעַל אַיְךְ מִיר שָׁעָמָעָן
אָוֹן בְּזַוְּעַל דָּעַם בְּרוּוֹן בְּאַהְאַלְטָן.

געדענקסטו?

געדענקסטו יונעם אמאָל?
אָפַּ ווועגן,
ווען ס'האָט באָרג אָון טאָל
פֿאָר אָונְדוֹעֲרָם ווועגן
זִיךְ צָעֵגְרִינְטְּ צָעֵבְלִיטְּ,
אָון מִיר אָון דָעַר מִיטְּ
זַיְנְעַן גַּעֲבְּלִיבְּן שְׂטִיְּן.
אַיְנָהָאַלְטָן יַעַנְעַ מִינְוָת —
אָךְ ווֹי גּוֹטְּ!
איָזְ טַקְעַ אַלְזְ שְׁוִין פֿאָרִיבְּעַד
זָאָגְ לַיְבְּעַר
וֹיְ קָעַן דָּאָס זַיְנְעַן
אַיךְ זֶעְ נַאְךְ יַעַנְעַ שְׂבִּיעַן,
וּוְאָס הַאָט אָונְדוֹ בַּיְדַּן
צָנוֹיְפְּגַעְפִּירְט
אָפַּ נִישְׁטַ צָעֵשְׁיוֹידְן
קִיְינְמָאָל.
עַם גְּרָנְטַ אַוְיךְ הַיְנְטַ באָרג אָון טאָל
אָון מִיר אַיְן יַעַנְעַם אָמָאָל
הַאָכְנָן זִיךְ פֿאָרְפְּלָאַנְצְּט
אָון פֿאָרְגְּאַנְצְּט.
נַיְיָן לַיְבְּעַר!
סְאַיְזְ נִישְׁטַ פֿאָרִיבְּעַר,
עַם הוֹיכְבַּט זִיךְ אַלְעַ מָאָל אָה!

אין ליד

אין ליד

אין ליד וויל איך מיך נישט אויסבָאַהַאַלְטָן,
וואָ אַ פּוֹינְגָל אַין זִין נֵעֶסֶט פֿאָרָן שְׁטוֹרוּם,
כְּזַוְוִיל זִיךְ אַין לִיד אַוִים גַּעֲשָׁתְאַלְטָן,
אַין לִיד כְּזַוְוִיל גַּעֲפִינְגָן בֵּין פּוֹרָעָם.

אין ליד וויל איך זיך נישט פֿאָרְלִירָן,
וואָ סְפֿאָרְלִירָט זִיךְ אַ טְרָאָפָן אַין יָצְמָעָן,
נַאֲר אַוִיפְקוּמוּן מִיטְ בְּלִיְוָגְגָעַץְרָעָעָן,
וואָ פּוֹן עַרְדִּישָׁעָר אַינְגַּעַוְוִיד אַ זְמָעָן.

כְּזַוְוִים, נֵישַׁט אַלְעַמְּאָל אַיְזָאַל בְּלוֹיוּרָע דָעַר הַיְמָל,
נֵישַׁט אַלְעַמְּאָל דָעַר הַיְמָל אַוִים גַּעֲשָׁתְאַרְנָט,
אַין לִיד קָאָן אַוִיךְ וּוּלְקָן אַ בְּלִימָל
אוֹן עַם מִישַׁט זִיךְ דִי פֿרְיַיד אַוִים מִיטְ טְרָעוֹן.

איך וויל אַין דָעַם לִיד נֵישַׁט אַנְטְּלוּפָן,
פּוֹן גַּעֲפָאָרָן וּוְאָם מִין לְעָבָן בְּאַדְרָאָעָן,
דָאָס לִיד אַיְזָאַל פּוֹן לְעָבָן דָעַר אַוִיפָן
אוֹן מוֹזָעָן טְרָאָט מִיר בְּאַיְאָעָן.

דָאָס לִיד טְאָר מִין גְּלוּבָן פֿאָרְנוּיְנָעָן
אוֹן דָאָס לְעָבָן מִין לִיד נֵישַׁט פֿאָרְשָׁוּעָכָן
לִיד אַוְן מִין לְעָבָן זִיךְ אַיְינְגָן,
אוֹן פִּירָן מִיךְ הַעֲכָר אוֹן הַעֲכָר.

מײַן לֵיד

לֵיד מײַנְסָם, אִיךְ הַאֲבָדָךְ דֵּיךְ אַוִיסְגַּעַטְרָאָגָן,
אוֹסְגַּעַטְיִיךְטֶקֶט אִין מֵיָּן אַינְגַּנוּיָּה,
זַאֲלָמֶת אַוִיפְגָּנוּיָּן אִין מִיר מִיטְהַעַלְן טַאגָן,
מִיטְזַוְנִיקָעָר לִיכְטִיקָעָר פֿרְיוּיד.

לֵיד מײַנְסָם, אִיךְ בֵּין דִּינָן עַרְדָּה,
גְּרָאָב זַוְּךְ וּוּאָפָּה בְּוּסְמִיטְוָה וּוּאָרְצְלָעָן פֿאַרְשְׁפְּרִיּוֹתִים.
אִוְּזַוְּאָם אָזְסְטוּתְוָה וּוּיְיָ? אִיךְ וּוּיְיָם דִּינָן וּוּעָרְטָה
אוֹן כְּבֵין לִיְדָן פֿאָרְדָּר מַעְרָעָר נַאֲךְ גְּרִיּוֹת.

אָט בֵּין אִיךְ אָפָּה פֿעַלְדָּה וּוּאָסָם וּוּגָטָה זַיְנָעָן זַאנְגָּעָן
מִיטְבְּרוּטִיקָעָר כְּשִׂיוּעָם פֿוֹן טַאגְ-טַעַנְלַעַכְבָּר זַעַט,
אוֹן דָו בִּסְטָט אִיצְטָה לֵידָה, אִין מִיר אַוִיפְגַּעַנְגָּעָן,
וּוּיְיָ דִי לִיבְשָׁאָפָט וּוּאָסָם בְּלִיטָה אָונְטָעָר מַאֲמָעָשָׂן גַּלְעָט.

לֵיד מײַנְסָם דָו בִּסְטָט מֵיָן אַטְעָם אוֹן כְּפִילָה,
וּוּיְיָ אָטְיִיךְ וּוּאָסָם טְרָאָגָט זַיְנָה וּוּאָסְמָעָר אָפָּה וּוּעָגָן,
צָו דַעֲרָפְרִישָׁן יְעֻדָּעָם גְּרָעָזְלָה מִיטְמַעְכָּאַיְידִיקָן קִילָּה,
אוֹן טְרָאָגָט דָאָסָם לְעַבְנָה דָעַם דַוְרְשְׁטִיקָן אַנְטָקָעָן.

לֵיד מײַנְסָם, דָו קְוָמָסָט אַוִיפָּה אִין מִיר אַלְעָמָל אָזְוָיָה,
מִיטְצִיטָעָר פֿוֹן בְּרִיאִישִׁים עַרְשְׁטָעָר יְעַצְּרָעָה.

און כ'פֿאַרְכִּילְינָעַ מיךָ אלע מאָל מיט הימליךן בלוי,
וואָס קריינט קוים אָן אַפְּבִּילְד אַין מִין אַרְעָמָעַ שִׁירָע.

איך ווים אָז דער הימל אוֹז מיר דערפֿאָר אָזֶוּ לֵיב,
וועיל כ'חָאָב אָפָּעָד ערְד טִיפָּע וּאַרְצָלָעָן גַּעֲשָׂלָעָן
הימל אָז ערְד — איך אָז מִין לֵיד,
ווער ווים — ווער וועמען ס'הָאָט אַוְיסְגַּעַטְרָאָגָן.

מען זאנט מיר

מען זאנט מיר: מיטן ליד איז דיר גוט און ליעיכט —
עם פלאפלט אום אין דיר ווי א כווצלייך אין טינץ,
וואו א וואסערפאל וואס שטראומט פון הויכן באָרָה,
וואס באָטַש ערד אַיְלַט אַזּוֹ אַיז ער גאנזישט קאָרג.

וואו דער יאמ בעברוייזט וואס ווים נישט פון קיין שטער,
דו קאנט מיט ליד דערפילן דיען מינדסטן באנער,
איך ווים ניט צי ס'איין גראנג, איך ווים ניט צי ס'איין ליעיכט,
נאר מיט עפֿעַס אַיז מיטן ליד ווי א כווצלייך אין טינץ.

מיט אַיְלַיק געלוויפ מיט שוימיק געברוייז
אט דאָקט זיך עם פָּאַלְט אַזּוֹ לאָזּוֹ זיך קיינטמאָל אוּם.
איך ווי א וואסערפאל וואס שלעפעט מיט א שטיין
און שליעיפט אַים אָפּן וועג אַזּ ברעננט אַים גָּלָצִיָּק רײַן
וואו יאָמייקער געברוייז וואס ווים נישט פון קיין שטער.
נאר טיפער אַיז פון יאמ מיטן מינדסטער באנער.

פִוְלָע פַּרְיִיחַנְדַט
אָזֶן דֵי, וּוֹאָס
לְאָזֶט אֲ צֻוּוִיטַן
אוּיר פַּרְיִ זַיְן.

א לֵד אַיִן נָעֲגָו

כ'בין אַרְוִוִים אַיִן נָעֲגָו אַיִן אֶחָלָן בָּאֲגִינְגָע,
אוֹן כְּהָאָב דָּעַרְפִּילְט פָּוּן יְוָנְגְ-עָרְד דָּעַם אַטְעַם.
וּוְ אַיְךְ וּוְאַלְט זִיךְ פָּאָר נִיעָם בְּרִישִׁים גַּעֲפָנוּן —
וּוְ סְ'שְׁטִיְיט נָאָךְ דָּאָס לִיכְטָ פָּאָרְצְוִילִינְגָט צָוּמָ שָׂאָטָן.

די עָרְד אַיִן שְׁטִיְינִיקְן פָּאָנְצָעָר גַּעֲפָנוּן,
בָּעַנְקָט דָּא נָאָךְ מָאָסָם כָּאָים אוֹן זְרִיעָ.
אוֹן וּוְיְלָא אַוְיְגִינְן מִיט גָּאָלְד פָּוּן בְּרוּיטִיקָע וָאֲגָגָע —
מִיט קָלָאֲגָגָע פָּוּן קָאָסָם אַיִן פָּאָרְטָאָגָן פְּרִיעָ.

אַיְעָדָעָר שְׁטִיְין וּוְאָס מְטָאָרְטָשָׁעָט זִיְּן עַלְנָט אָפְּ וּוּינְטָן,
וּוְ פִּינְגָעָר, וּוְאָס מָאָנְגָעָן אַיִן בְּלוּיוּזִוִּיטָן הִימָּל,
וּוְיִם וּוְיִלְּפָל כָּאָלְוִימָעָם אַיִן זָוָן אַוְיְגָעַשְּׁפִּינְטָע —
זִיְּגָעָן דָּא צְעַטְרָאָטָן גְּעוּזָאָרָן, וּוְ אָפְּ וּוְעָנָן אֶ בְּלִימָל.

אֶ פָּעָלָד הַאָט גַּעֲבָאָלְעָט זִיךְ מִיט מְעַנְטָשָׁזְגַּעְזָאֲגָגָעָן,
אוֹן פִּינְגָל, וּוְאָס זָאָלְן זִיךְ בְּוּיָעָן דָּא נָעַסְטָן.
אַוְנְטָעָר שְׁנוּטוּעָרָם קָאָסָם זָאָלְן פָּאָלְן דִּי זָאֲגָגָע —
סְ'זָאָל דָּא קִיְּנְמָאָל דִּי לִיכְשָׁאָפָט נִיט וּוּרָן גַּעַלְעָסְטָעָרט.

טָעָג בְּלוּיעָ, דָוְרְכּוּיכְטִיקָע, מִיט זָוָן אַוְיְגָעַה עַלְטָעָ,
זָאָלְן דָעָר נָאָכְט וּוְ זִינְגָעָר קְוּמָעָן אַנְטָקָעָן.
אֶ בְּרוּדָעָר דָעָם צְוִוִּיטָן זָאָל בָּעַנְטָשָׁן נִיט שְׁעַלְטָן —
אוֹן שְׁפְּרִיאִיטָן זָאָלְן זִיךְ אַפְּעָנָע. פְּרִיעָע דִּי וּוּגָן.

און דא ווילן זשאזווערדיקע דראטן דעם ברישים דערוואָרגן,
זאל זיין דאס די מעכיזע צוישן טאג און נאכט?
און ס'שיילט אויס זיך מיט קאַזְצִיכֶנָם דער ניער פרימאָרגן,
און די ערֵד וויל פֿאַרשעלטן אַיר אַיגענע טראָכט.

אויב וואקְסָן דאָרָפְּסָן אַפְּ בְּרוּיטִיקָעּ ערֵד,
שְׁבִּינְדִּיט זיך ווי אַכְּלָעָפְּ אַין מִין הָאָרֶץ אַיְעָדָעּ דְּרָאָטָן.
שְׁתָּאָט טְוִיעָן, רְיוֹלָט אַמְּמָעָשָׂעּ טְרוּעָר —
און קָאָכְטָן אַוְיפְּ מִין בְּלוֹט מִיט לְאָוּקָן זָאָט.

און דא צָאָפְּלָט יְעָדָעּ שְׁטִינוֹן אַונְטָעָמָט מִיט לְעָבָן,
עַם בְּעַנְקָט נָאָךְ מָאִים כָּאִים אַונְזָרְעָעָד זְרוּעָד.
נָאָר אַ בְּרוּיטִיקָעּ זָאָגָן קָאָן אַיר כְּשִׁיוּעָם דָּעָרְחִיבָּן —
און אַמְּעַנְטְּשָׁלָעָכָר גּוֹמָעָן דָּעָרְפִּילָן אַיר וּוּרְטָה.

וּזְאָלָט אִיךְ מִינְגָּעָה הענְטָמָט וּזְאוּיִי אַיְזָעָרָנָעּ צְוֹאָנָגָעָן,
אַיְנְגִיבִּיסָן אַין דְּרָאָטָן, אֹזְאוּפְּגָיִין זָאָל בְּלִוְנְגָגָ פְּרִי אַפְּ דָּעָרָ ערֵד.
אוֹיךְ אִיךְ קָאָן מִין כְּשִׁיוּעָם אַפְּנָעְפִּינָּעָן אַין זָאָגָעָן —
און אַזְּוִי דָּעְרְפִּילָן מִין כְּוֹיְוָ אַונְזָרְעָמָט מְעַנְטְּשָׁלָעָכָן וּוּרְטָה.

ישראל, 1955

ニישט איזן מאָל

ニישט איזן מאָל מעקאנע כ' בין דעם מאָלעэр
דאַכט זיך זיין פֿרײַד שטענדיק איזו פֿולער,
ווען ער קרייגט אַרְבִּין נאָר פֿאָרבּוֹן אַין די אוּגּוֹן,
קָאָנוֹ ער אוּסְמָאָלָן אַ רְעַגְנְבוֹיגּוֹן.

ער זעט אַ טִּיךְ צְעַבְרוֹיוֹיקְטַ צְעַשְׁטוֹרְעַמֶּטַ,
קָאָנוֹ ער אַיִם גַּעֲבָן אַזְיךְ בָּאָלְדַ אַ פֿוֹרְעָםַ;
אַ פֿוֹגְעַלְעַ אַיִן פְּלִי מִיטַ פֿוֹגְעַלְעַ צְעַשְׁווּעַבְטַ,
חָאָטַ ער אַיִן לְעַיְוָנְטַ גְּלִיכְ אַיְינְגְעֻוּעַבְטַ.

אוֹן מֵיר אַיז בְּאַשְׁעָרָת אַזְאָלְקְלִינְגַּע מַאֲמַט
די שְׁיַינְקִיְתַ אַיְינְפְּרָעָםַ אַיִן רָאָם פֿוֹן אַסְמַ;
גִּימְטַ די שְׁיַינְקִיְתַ אַיבְּעָרַ רָאָנְדַן זִיךְ אַרְבְּיָעַר
אוֹן וּוְאָם סְאִיז נִישְׁטַ אַרְבּוֹן וּוּרְטַ מֵיר לְיַבְּעָרַ אוֹן לְיַבְּעָר.

עם קומט א צויט
וואען אלץ וואָס מען האָט אַין זיך אויסבאהאָלטן
געמטע ווי א וואָרצל האָרטע שיכטן שפֿאָלטן —
און ריבּיסן זיך אָרוּיך.
קאון זיין אָיז פְּזִיאָל דָּאָם לִיכְט
אָפְּכְּרִיעָן אַיִם די דִּינִינְכָּע גָּעוּעָבָן.
דאָר וויל עם מיט דער לִיבְּטוּקְיָה נָאָר לְעֵבָן.

וואָלט אַיך...

וואָלט אַיך מײַן לעבען אָף ברײַיטן צעמאָסטען,
וואָלט אַיך עַם געמאָסטען ווַיְדַעֲר אָון ווַיְדַעֲר,
אָון בְּיוֹאָלֶט יְעַדֵּן טָאג ווַאֲבִיכָּנוּ, פְּרָאָסְטָן
פָּאָרְפּוֹלֶט ווּ אַ קְרוֹג, נִישְׁתְּמִיט ווּבְּינָן נָאָר מִיט לְיַדְעָר.

אַיך ווַאָלֶט עַם גַּעֲצִינוּן אָף לענְגָּעָן אָון ברײַיטן,
סְ'וַאָלֶט יְעַדְעָר רַעֲגָע גַּעֲזָרָן מִיר לִיבְעָר
וּוְעָן אַיך זָעַפָּר דִּי אַוְיגָן גַּעֲמָעָן זִיך שְׁפָרְיוֹיטָן
וּוְיַפְּעַלְדַּעְר, דִּי לְיַדְעָר, ווּאָסְטָוָאָקָטָן מִיך אַיבָּעָר.

די לענְגָּעָן, די ברײַיטן, אָון אַיך אַינְדַּעְרְמִיטָן
מִיט לִיד ווּאָס עַם רַיְסָט ווּיְפָן עַרְד זִיך אַ נְּבָעוֹל,
אַין הַאֲרָצָן פָּאָרְפּוֹלָאָכָּטָן מִיט מִינְעָן גַּעֲבְּלִיטָן
אָזוּ בְּלוּט אַיז מִינָּן לִיד אָון לִיד אַיז ווּאָס רִיזְלָט.

ס'אי דא א ניגן
וואס פירט דיך בא דער האנט.
בא דעם ניגן
בירסטו שטענדייך א קינד,
און דער ניגן
גייט אויט
מייט דיזן אטטעט.

פָוּן אַלְעַ לִיְדָעֶר

פָוּן אַלְעַ לִיְדָעֶר דָּאָם שֻׁעַנְסְטָעַ לִיד
איַז דָּאָם לִיד פָוּן מְעַנְטְשָׁנָם שָׁאָפָן,
וּעֲנָן דָו אַלְיָוָן שְׂטִוִיסְטָן אֵין דָעַר מִיטָּה
אוֹן וּוַיִּסְטָן אָז דָו הַאָסְטָן מִיטְגְּנָעַשְׁאָפָן,

אָט דָעַם טִיש אָפָּרְאָסְטָעַ פִּים,
אָט דָאָם בְּעַנְקָל בָּאָ זִינָן רָאָנָן,
אָט דָאָם בְּרוּוִיט וּוְאָם צּוּקָעָרִיזָים —
רִיזָלֶט קְרָאָפָט דָאָן אֵין דִין הַאָנָט

וּוַיְיָ דִי וּשְׁיוֹוִיצָע אֵין בּוּם,
יַעֲדָעַם בְּלַעַטְל צַו דָעָנָעָרָן.
„אָז יַעֲדָעַר צִימָעָר אַיְגָעָם רְוִוָם —
וּוַיִּסְטוֹן, צַו דִין וּוּלְטָ גַעַהָעָרָן.“

קוּמֶט דָאָם לִיד אוֹיפָ שְׁטִיל אָזָוִי
וּוַיְיָ אָפָּמָאָעָם לִיְפָ צָוָם בְּעַנְטְשָׁן,
זַוִּי פְּרִימָאָרְגָּנְדִּיקָעָר שְׁוִי,
דָאָם לִיד דָאָם שֻׁעַנְסְטָעַ: פָאָרָן מְעַנְטְשָׁן!

איך האב אַרְטִינְגָּעָקָוּקָט אֵין מִין חָאָרֶצֶן —
אָזָא טִיפָּעָר בְּרוֹנְגָּעָם אֲ צָעוּוִיגְטָעָר
פָּוּן קָלָאנְגָּעָן וּוְ אֵין חִימָל שְׁמָעָרָן.
פָּוּן מְעַנְטְּשָׁנָם פְּרִיְידָן פָּוּן מְעַנְטְּשָׁנָם טְרָעָרָן.
אֲ דִימָעָנֶט נִישְׁתָּחַדְתָּה דְּעַרְשָׁלִיפָּן —
לוֹגָט דָּעָר גְּלוּבָן אֵין דִּי טִיפָּן
אוּפְּגָעָזָאַמְלָט זִיךְ פָּוּן פּוֹנְקָעָן
וּוְעָט דִּי טִיפָּה אַוְם נִשְׁתָּחַדְתָּה דְּעַרְטְּרִיוֹנָעָן.

ווײַפְּלָ קֶלְאַנְגָּעַן

ווײַפְּלָ הַאַט אַ גָּלָק פֿאַרְבָּאַרְגָּעַן קֶלְאַנְגָּעַן,
וְאַם זִיְּנָעַן נִישְׁתָּדְעַן דָּעַרְגָּאַנְגָּעַן,
צָוֵם אֹוְיעַר, צָוֵם לִידְ?
וְיַיְלָעַר אַיְוָגָעַן גַּעַשְׂמִידַט
פָּוּן אַזְוִיפְּלָיְלָזְזָן-אַזְוִיפְּגָאַנְגָּעַן,
וְאַם קָוְמָעַן אַוִּיפְּ
מִיטָּ נִישְׁתָּגְעַעַנְטָן לִידְ.

אַזְוִיפְּלָיְלָזְזָן, נִישְׁתָּגְעַעַנְטָן קֶלְאַנְגָּעַן
שְׁטַרְאָמָעַן אַיְן מִין גַּעֲמִית
אוֹן וּוְאַרְטָן אָפָּן לִידְ,
וְאַם דָּאָרְפָּזְזָיְלָזְזָן
בְּרִיאַיְשָׁעַסְדִּיק אַנְטָפְּלָעַן
צָוֵם לְעַבְּן.

צָאָפְּלָת וַיְךְ דָּאָם חָאָרָאַז,
וְוי סְצִינְגָּלְפָּוּן אַ גָּלָק,
אָהָיָן אוֹן אָהָעָר,
מִיטָּ בְּעַנְקָשָׁאָפְּט,
די נִיעַן קֶלְאַנְגָּעַן
אָרוּיְסְצָוְפָּאַנְגָּעַן.

ווען איך זאל

ווען איך זאל א פיצעלע שניין
מפני איגנס נאך פארמאגן,
געמאכט כ'וואלט גענוג ס'זאל זיין
אף גאנצער וועלט זאל טאגן.
ווען איך זאל א פיצעלע שניין.

יעדר וואלט דאך עם דערזען
און צוגעליגט זיין איגנס,
אך — ווי ס'וואלט ליכטיק געוווען.
פָּן אֶזְאָק פַּאֲרָמָעָן.
ווען איך זאל א פיצעלע שניין.

גָּלֵן אַיך פָּן לְאָנֵג שְׁוִין אַיִן חָרֶץ
אֶזְאָק לִיכְטִיק פְּלָעָמֶל,
אֶזְאָק זָנוּיקָם אֶזְאָק צָאָרָטָם
וּאָס וּוּעַט דֵּי וּוּעַט אַיִינָנָעָמָעָן.
ווען איך זאל א פיצעלע שניין.

EPIТАFIOS

(En memoria de los combatientes del ghetto de Varsovia)

I

Los que mi recuerdo custodian
junto a mis pasos van.
Aunque cual espina en la rosa
esté punzando el penar,
sé que en mí el vigor rebrota
de los que cayeron ya.
Y aunque hoy me asegurasen
que el olvido otorga paz,
y apretar los dientes deba
en mi perpetuo evocar—
y cual surcos en la tierra
vaya hendiéndose mi faz—
guardaría todas las huellas
abiertas junto a mi andar
de aquellos que levantan
el valor de mi verdad.

II

La tierra que se abrió para absorberos
y os está meciendo en sus entrañas,
no tuvo sed de vuestra sangre, creo,
y a ser vuestro sudario fue forzada.
Y sé que mil veces ella se abriera
para tragarse a los que os dieron muerte
y los escupiera otras mil veces
para que no mancillen su pureza,
y otras mil en tinieblas se envolviera
para cerrarse con fragor sobre sus testas.

EN EL CANTO

No quiero en el canto ocultarme
cual ave en su nido ante el rayo;
sí, plasmar en el canto mi imagen
y hallar mi perfil en el canto.

No quiero en el canto perderme
cual se pierde en los mares, la gota,
sino en flor irrumpir de su seno
cual simiente del surco, creadora.

Sé, no siempre es el cielo celeste,
ni está siempre el cielo estrellado;
una flor puede en el canto mustiarse
y enlazarse la risa y el llanto.

De los riesgos que amenazan mis días
no quiero evadirme en mi canto;
el canto es mi forma de vida
y me debe afirmar cada paso.

El canto no niegue mi credo,
ni la vida profane mi canto;
que el canto y la vida se unan
y me eleven más alto y más alto.

LA CANCION

No siempre nace la canción
tan espontánea y desenvuelta
cual gota de rocío sobre el árbol
o el tierno brote en primavera.

Cual golondrina en el ramaje
la ves cernerse en grácil vuelo;
más honda en el alma está enlazada
y sólo emerge de un callar severo...

Díganlo, si no, las flores:
también, a veces, demórase el rocío,
cuando hay sed de agua en la corola
y el cielo está lejano y limpio.

Y también el brote tierno
afrontar debe invierno hosco;
sé que el canto he de alcanzar
horadando un hondo pozo.

Y al ver la tierra herida
por los tajos del arado,
más dolor afrontaría
si pan pudiera ser mi canto.

CUANDO LLUEVE

Quiero a veces cuando hay lluvia
ir con ella de la mano.
Por las verdes sendas mudas—
y embeber de vida el grano.

Y con frescas gotas —labios—
ir besando cada espiga,
mientras un cantar levanto
sobre toda hierba viva.

Que el pan es nuestra cima
les diría en cada gota,
y ahogaría toda espina
que con fría muerte brota.

Si andar quiero con la lluvia
por campos plenos de espiga
razón lúcida es mi fortuna
que ir por ir jamás lo haría.

LA TIERRA

Esta de nuestros pies hollada tierra,
la tierra ésta se nos revela madre:
de almíbar nos impregna la existencia
y todo dolor nuestro lo comparte.

Junto a nosotros libra las peleas
en vísperas de albas reveladas;
y en los ínfimos granos de la espiga
despierta augusta dignidad de hogaza.

En la ~~'opina~~ recolección de soles
se entrega al segador con alegría;
ella sabe que tiene un fundamento
la caída fatal de las espigas.

Soporta nuestro paso alborozada
y jamás la embriaga nuestro sudor vertido;
lo explica esta diáfana respuesta:
hombre y tierra —la vida es el sentido.

LA ABEJA

A una abeja en vuelo fuí siguiendo:
tan minúscula y vivaz, una dorada cabecilla ardiendo.
Y una dulzura de miel tuve en la boca.
Envidié a la abeja, entonces: tan menuda
que sólo verla venir y ya un dulzor sentimos dentro.
¿Puedo yo, con todos mis sentidos,
ofrendar también este dulzor en el encuentro?

6 VERSOS

- 1 - LA ABEJA**
- 2 - LA TIERRA**
- 3 - CUANDO LLUEVE**
- 4 - LA CANCION**
- 5 - EN EL CANTO**
- 6 - EPITAFIOS**

En versión castellana de Rubén Sinay

bre, la vecindad del prójimo, para compartir con él, y universarla, la experiencia personal.

El destino que Ester Rimer señala a su poesía se trasunta en la forma. Porque quiere comunicarse y ser entendida, rehuye los hermetismos conceptuales e idiomáticos y trabaja laboriosamente el verso hasta lograr la máxima fluidez y transparencia. Es una aparente sencillez —como la del pan y del pájaro, invocados insistente cual leitmotiv inspirador—, que conjuga armónicamente con la metáfora leve y sutil y con la idea aguda y aleccionadora.

Es, en suma, un denso puñado de raíces y alas que agrupa belleza y sabiduría al acervo poético judío.

RUBEN SINAY

RAICES Y ALAS

Este libro es la suma de un prolongado fervor y ejercicio poéticos. Siendo el primero, presenta, sin embargo, las características de una antología. Selecciona lo que Ester Rimer fue desgranando en publicaciones distintas y en páginas íntimas e inéditas desde que la poesía echara raíces en sus venas y en su lenguaje. Importa poco, empero, si es largo o breve el periodo que abarca; porque no es el proceso de un oficio literario lo que aquí se exhibe, sino la imperiosa necesidad de expresarse de un espíritu sensible en permanente comunión con el mundo y con el hombre.

Queda dicho así que la de Ester Rimer no es una poesía intimista. No lo es, en general, la creación de las pocas poetisas con que cuenta la literatura en idish. Quizá porque la tragedia histórica de la estirpe obliga a la mujer judía, en trance de manifestarse literariamente, a trascender el limitado ámbito de la vivencia individual para dar cauce a las desgarraduras y ansiedades colectivas. Así es la poesía de Ester Rimer. Hay en ella una acuciante pasión por decir y dialogar. Por darse a los demás. Y asimilar y hacer suyos el drama y la esperanza de la gente. Aún en el poema esencialmente lírico —allí donde evoca una situación sentimental, íntima pero fundamental; o donde recrea poéticamente un paisaje imponente—, busca y descubre la presencia del hom-

Copyright by Editorial ICUF, Buenos Aires, 1967

Queda hecho el depósito que marca la ley

Impreso en la Argentina

Se terminó de imprimir en abril de 1967,
en los Talleres Gráficos "OPTIMUS" s. r. l.
Valentín Gómez 2715 - Buenos Aires

ESTER RIMER

BROIT UN LIBSHAFT

(Pan y cariño)

VERSOS EN IDISH Y CASTELLANO

EDITORIAL "ICUF"

Buenos Aires

1967